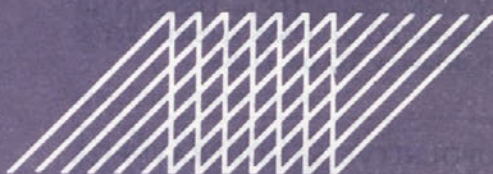
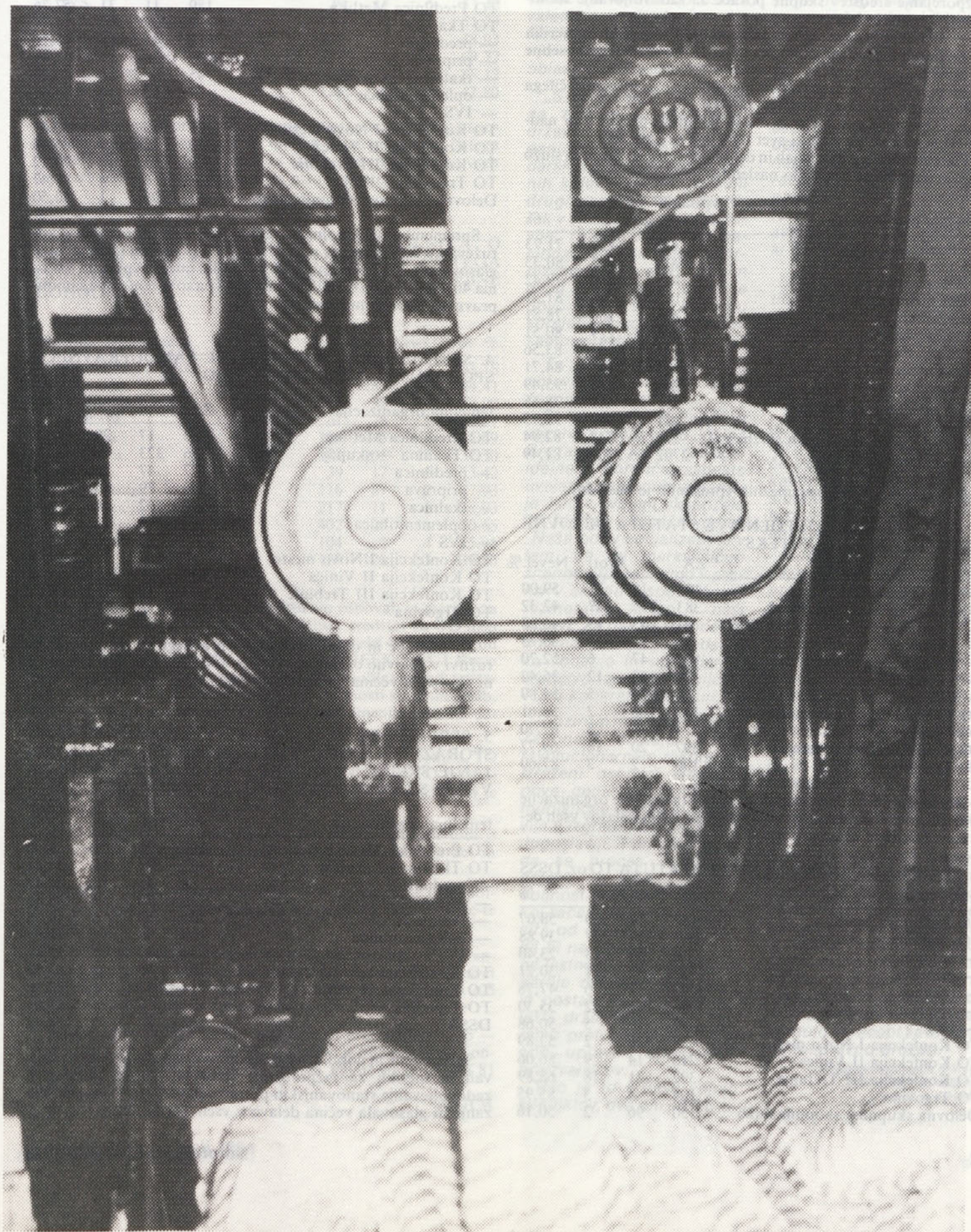

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO

NOVOTEKS

ŠT. 6 LETO XII. — JUNIJ 1984

POROČILO O IZVEDBI REFERENDUMA

V temeljnih organizacijah in delovni skupnosti skupnih služb je bil 17. maja izveden referendum, na katerem smo odločali o sprejemu sprememb in dopolnitev:

- statuta delovne organizacije,
- statuta temeljnih organizacij in DSSS,
- samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v TO oz. DSSS,
- samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo,
- samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje sredstev skupne porabe za zadovoljevanje stanovanjskih potreb delavcev,
- samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke,
- pravilnika o osnovah in merilih za razporejanje čitega dohodka in za delitev sredstev za OD.

V TO Konfekcija I Novo mesto pa smo opravili tudi nadomestne volitve v delavski svet temeljne organizacije.

Po temeljnih organizacijah in delovni skupnosti skupnih služb se je referenduma udeležilo naslednje število delavcev:

temeljna organizacija	vpisanih delavcev glasovalo		%
TO Predilnica Metlika	322	231	71,73
TO Tkanina — skupaj	905	727	80,33
— DE predilnica	175	139	79,42
— DE priprava	182	148	81,31
— DE tkalnica	203	160	78,81
— DE oplemenitilnica	272	219	80,51
— IVS	73	61	83,56
TO Konfekcija I Novo mesto	242	205	84,71
TO Konfekcija II Vinica	244	233	95,49
TO Konfekcija III Trebinje	569	447	78,55
TO Trgovina	121	111	91,73
Delovna skupnost skupnih služb	299	248	82,94
Skupaj DO Novoteks	2702	2202	81,49

Izid glasovanja po posameznih vprašanjih je naslednji:

1. SPREMEMBE IN DOPOLNITVE STATUTA DELOVNE ORGANIZACIJE NOVOTEKS

temeljna organizacija	ZA	Proti	Nevel.%
TO Predilnica Metlika	190	10	31 59,00
TO Tkanina — skupaj	383	297	47 42,32
— predilnica	81	45	13 46,28
— priprava	56	81	11 30,76
— tkalnica	107	47	6 52,70
— oplemenitilnica	99	108	12 36,40
— IVS	40	16	5 54,80
TO Konfekcija I Novo mesto	137	66	2 56,61
TO Konfekcija II Vinica	214	11	8 87,70
TO Konfekcija III Trebinje	397	20	18 69,77
TO Trgovina	106	2	3 87,60

Ker za spremembe in dopolnitve statuta delovne organizacije niso glasovale vse temeljne organizacije z večino glasov vseh delavcev TO, le-te niso sprejete.

2. SPREMEMBE IN DOPOLNITVE STATUTA TO oz. DSSS

temeljna organizacija	ZA	Proti	Nevel.	%
TO Predilnica Metlika	187	14	30	58,07
TO Tkanina — skupaj	361	319	47	39,88
— predilnica	76	50	13	23,40
— priprava	55	82	11	30,21
— tkalnica	97	57	6	47,78
— oplemenitilnica	96	111	12	35,30
— IVS	37	19	5	50,68
TO Konfekcija I Novo mesto	128	75	2	52,89
TO Konfekcija II Vinica	210	14	9	86,06
TO Konfekcija III Trebinje	392	21	18	68,89
TO Trgovina	104	4	3	85,95
Delovna skupnost skupnih služb	150	96	2	50,16

Spremembe in dopolnitve statuta niso sprejete v TO Tkanina, ker je zanje glasovalo le 39,88% oziroma 361 delavcev od 905 v volilni imenik vpisanih. V vseh ostalih TO in DSSS pa so spremembe in dopolnitve statuta TO oz. DSSS sprejete, ker je zanje glasovala večina vseh delavcev TO oz. DSSS.

3. SPREMEMBE IN DOPOLNITVE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ZDRUŽEVANJU DELA DELAVCEV V TO oz. DSSS

temeljna organizacija	ZA	Proti	Nevelj.	%
TO Predilnica Metlika	189	11	31	57,76
TO Tkanina	369	309	49	40,77
— predilnica	80	44	15	45,71
— priprava	59	78	11	32,41
— tkalnica	95	59	6	46,79
— oplemenitilnica	97	110	12	35,66
— IVS	38	18	5	52,05
TO Konfekcija I Novo mesto	127	76	2	52,47
TO Konfekcija II Vinica	212	12	9	86,88
TO Konfekcija III Trebinje	399	13	18	70,12
TO Trgovina	101	6	4	83,47
Delovna skupnost skupnih služb	151	95	1	50,50

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev niso sprejete v TO Tkanina, ker je zanje glasovalo le 369 delavcev od 905 v volilni imenik vpisanih oziroma 40,77%. V vseh ostalih TO in DSSS pa so spremembe samoupravnega sporazuma sprejete.

4. SPREMEMBE IN DOPOLNITVE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ZDRUŽITVI V DO

temeljna organizacija	ZA	Proti	nev.	%
TO Predilnica Metlika	185	17	29	57,45
TO Tkanina — skupaj	356	323	48	39,33
— predilnica	77	47	15	44,00
— priprava	59	79	10	32,41
— tkalnica	92	62	6	45,32
— oplemenitilnica	89	118	12	32,72
— IVS	39	17	5	53,42
TO Konfekcija I Novo mesto	117	86	2	48,34
TO Konfekcija II Vinica	208	18	7	85,24
TO Konfekcija III Trebinje	387	18	18	68,01
TO Trgovina	101	6	4	83,47

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo Novoteks niso sprejete, ker zanje ni glasovala večina vseh delavcev temeljnih organizacij.

5. SPREMEMBE IN DOPOLNITVE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O OSNOVAH IN MERILIH ZA RAZPOREJANJE SREDSTEV SKUPNE PORABE ZA ZADOVOLJEVANJE STANOVANJSKIH POTREB DELAVCEV

temeljna organizacija	ZA	Proti	Nev.	%
TO Predilnica Metlika	190	20	21	59,00
TO Tkanina — skupaj	402	281	44	44,41
— predilnica	83	43	13	47,42
— priprava	70	70	8	38,46
— tkalnica	101	53	6	49,75
— oplemenitilnica	109	98	12	40,07
— IVS	39	17	5	53,42
TO Konfekcija I Novo mesto	153	50	2	63,22
TO Konfekcija II Vinica	214	13	6	87,70
TO Trgovina	104	3	4	85,95
DSSS	162	84	2	54,18

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje sredstev skupne porabe za zadovoljevanje stanovanjskih potreb delavcev niso sprejete, ker zanje ni glasovala večina delavcev vseh TO in DSSS.

6. SPREMEMBE IN DOPOLNITVE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O SKUPNIH OSNOVAH IN MERILIH ZA RAZPOREJANJE ČISTEGA DOHODKA IN ZA DELITEV SREDSTEV ZA OD

temeljna organizacija	ZA	Proti	Nevelj.	%
TO Predilnica Metlika	197	11	9	61,18
TO Tkanina — skupaj	394	291	42	43,53
— predilnica	91	38	10	52,00
— priprava	63	76	9	34,61
— tkalnica	106	48	6	52,21
— oplemenitilnica	95	112	12	34,92
— IVS	39	17	5	53,42
TO Konfekcija I Novo mesto	124	79	2	51,23
TO Konfekcija II Vinica	217	11	5	88,93
TO Konfekcija III Trebinje	397	23	18	69,77
TO Trgovina	103	5	3	85,12
DSSS	128	119	1	42,80

Ker za sprejem sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in za delitev sredstev za OD ni glasovala večina vseh delavcev vsake TO in DSSS, le-te niso sprejete.

7. SPREMEMBE IN DOPOLNITVE PRAVILNIKA O OSNOVAH IN MERILIH ZA RAZPOREJANJE ČISTEGA DOHODKA IN ZA DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE

temeljna organizacija	ZA	Proti	Nevelj.	%
TO Predilnica Metlika	197	11	13	61,18
TO Tkanina	402	283	42	44,41
— predilnica	91	38	10	52,00
— priprava	61	78	9	33,51
— tkalnica	109	45	6	53,69
— apretura	102	105	12	37,50
— IVS	39	17	5	53,42
TO Konfekcija I Novo mesto	116	87	2	47,93
TO Konfekcija II Vinica	217	11	5	88,93
TO Konfekcija III Trebinje	402	20	18	70,65
TO Trgovina	104	4	4	85,95
DSSS	119	126	3	39,80

Spremembe in dopolnitve pravilnika o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in za delitev sredstev za OD niso sprejete v TO Tkanina, ker sta zanje glasovala 402 delavca od vpisanih 905 oziroma 44,41%, v TO KONFEKCIJA I Novo mesto, kjer je zanje glasovalo 116 od 242 v volilni imenik vpisanih delavcev oz. 47,93%, in v delovni skupnosti skupnih služb, kjer je zanje glasovalo 119 od 299 v volilni imenik vpisanih delavcev oz. 39,80%.

V ostalih temeljnih organizacijah (TO Predilnica Metlika, TO Konfekcija II Vinica, TO Konfekcija III Trebinje in TO Trgovina) pa so spremembe in dopolnitve pravilnika sprejete, ker je zanje glasovala večina delavcev.

8. Delavci TO Konfekcija III Trebinje so odločali tudi o spremembah in dopolnitvah pravilnika o sistemizaciji del in nalog.

Od 569 v volilni imenik vpisanih je za spremembe in dopolnitve pravilnika glasovalo 400 delavcev ali 70%, tako da so le-te sprejete.

9. V TO Konfekcija I Novo mesto so bile istočasno z referendumom izvedene tudi nadomestne volitve v delavski svet temeljne organizacije. Nadomestnih volitev se je udeležilo 205 od 242 v volilni imenik vpisanih delavcev ali 84,71%.

Nadomestne volitve so bile izvedene za proizvodno linijo — II. trak (1 delegat). S 116 prejetimi glasovi je bila izvoljena Tončka Černelič, druga kandidatka Majda Pavlič pa je prejela 81 glasov.

ANICA

27. JUNIJ — DAN SAMOUPRAVLJALCEV

Minilo je 34 let od zgodovinskega dne, ko je Zvezna ljudska skupščina 27. junija 1950. leta izglasovala Temeljni zakon o upravljanju državnih gospodarskih organizacij in višjih gospodarskih združenj. Nobena šolska knjiga, ki obravnava zgodovino današnjega sveta, ne bo mogla prezreti leto 1950. Ta letnica bo ostala vklesana v zgodovino delavskega gibanja, saj se z njo začena nova epoha oblasti delavskega razreda.

„S sprejetjem Temeljne- ga zakona o upravljanju državnih gospodarskih organizacij in višjih gospodarskih združenj po delovnih kolektivih smo naredili drugi najpomembnejši korak v razvoju nove Jugoslavije,“ (prvi je bil zakon o nacionalizaciji sredstev za proizvodnjo) je med drugim dejal Josip Broz Tito, ko je govoril leta 1950 o pomenu sprejetja dogovora o uvedbi samoupravljanja.

Ta informacija se je pojavila na straneh vseh časopisov sveta.

Samoupravljanje je tesno vezano z osebnostjo Josipa Broza Tita. Ko je razlagal idejne in teoretične aspekte uvajanja samoupravljanja, je Tito v svojem ekspoziju 26. junija v skupščini dejal: „Naša pot v socializmu je v tem, da mi marksistično znanost uporabljamo v praksi v skladu s specifičnimi razmerami, ki so v naši državi. Za nas ta znanost ni dogma, pač pa je sredstvo za vodenje in upravljanje, sredstvo za orientacijo v vsaki konkretni situaciji.“

Z ozirom na pomembnost Zakona je Tito dejal: „V tem revolucionarnem zakonu so izraženi osnovni elementi nove generalne linije Komunistične partije Jugoslavije v izgradnji socializma v Jugoslaviji. Pomembno je, da se proces odmiranja države ne odlaga za bodočnost, pač pa se mora takoj začeti, da se KPJ distancira od državnega aparata, da bi ne izgubila pomembne lastnosti revolucionarne partije delavskega razreda in postala del aparata oblasti, državno lastnino moramo pretvoriti v družbeno pod upravo neposrednih proizvajalcev.“

Bilo je to v času vojnih konfliktov, dva dni po izbru-

hu vojne v Koreji. V tujini so pisali tuji časopisi, da je „pomen Maršalovega govora v prvem planu propagandističen in da je smešno v tem času govoriti o odmiranju države. Dogodki zadnjih nekaj dni so omogočili preučitev notranjih vrednot tega programa kot resen eksperiment za porajanje novega sistema, ki ne pomeni navadno komunistično propagando.“

O naši poti socialističnega samoupravljanja, ki je spodbudila veliko zanimanje svetovne javnosti, posebno pa še mednarodnega delavskega gibanja, so bili napisani številni članki in razprave. Nekateri dobronamerni, drugi sovražni in tendenciozni, ki so pisali o avanturizmu v Jugoslaviji, ki da ne pelje nikamor.

Po teh 34 letih socialističnega samoupravljanja v Jugoslaviji je bilo v svetovnem tisku veliko objavljene- ga o jugoslovanskih izkušnjah v razvoju samoupravnega sistema.

Ta „eksperiment“ je po notranji logiki postal svetovni proces, katerega nihče več ne more zaustaviti, kakor so v tisočih spisih in študijah objavili mnogi dobronamerni poročevalci in analitiki.

Jugoslavija je prva država, v kateri je vizija samoupravne organizacije predstavljena iz sfere teorije v sfero družbene prakse. Od takrat do danes je bilo veliko znanstvenih simpozijev v svetu o jugoslovanski praksi in samoupravljanju. Na njih so sodelovali znanstveniki, politologi, sociologi, ekonomisti, pravniki, javni in kulturni delavci. Na osnovi teh dognanj in obiskov pri nas, so skušali podobno vpeljati in so vpe- ljale mnoge države.

Tovariš Kardelj je dejal na enem od znanstvenih simpozijev: „Mi v Jugoslaviji nismo nikoli trdili, da je naš sistem delavskega samoupravljanja edina mogoča oblika samoupravljanja, ker ne živimo z iluzijo, da gradimo idealno družbo ali da je mogoče za vedno dati formulo in recept za idealno samoupravno družbo.“

(Nekaj misli povzetih iz knjige „Svet o samoupravljanju“
Privedil in prevedel:
De-Ka

**KOMISIJE DELAVSKEGA SVETA
DELOVNE ORGANIZACIJE**

Na 1. konstitutivni seji je delavski svet delovne organizacije imenoval nove člane v komisije delavskega sveta delovne organizacije.

Za predsednika delavskega sveta delovne organizacije Novoteks je bil imenovan Franc Pavlin, za njegovega namestnika pa Brane Bec.

V izvršni odbor delavskega sveta delovne organizacije so bili imenovani:

- Alfonz Žižek — TO TKANINA
- predsednik IO DS TO Predilnica Metlika
- Jože Mitag — TO KONFEKCIJA I Novo mesto
- Barbara Moravec — TO KONFEKCIJA II Vinica
- predstavnik, ki ga določi — TO KONFEKCIJA III Trebinje
- Ivan Murgelj — TO TRGOVINA
- Marija Hodžič — DSSS

V odbor za normativno djeavnost so bili imenovani:

- Milan Jakše, član — TO TKANINA
- Janez Staniča, namestnik — TO TKANINA
- Terezija Gregorčič, član — TO PREDILNICA Metlika
- Josip Ilijanič, namestnik — TO PREDILNICA Metlika
- Milan Močnik, član — TO KONFEKCIJA I Novo mesto
- Jože Klobučar, namestnik — TO KONFEKCIJA I Novo mesto
- Jože Starešinič, član — TO KONFEKCIJA II Vinica
- Anica Grdun, namestnik — TO KONFEKCIJA II Vinica
- predstavnik, ki ga določi — TO KONFEKCIJA III Trebinje
- predstavnik, ki ga določi — TO KONFEKCIJA III Trebinje
- Brane Bec, član — TO TRGOVINA
- Marjana Pečnik, namestnik — TO TRGOVINA
- Samo Plantan, član — DSSS
- Ivo Panijan, namestnik — DSSS

V komisijo za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge so bili imenovani:

- Anton Gregorčič — TO PREDILNICA Metlika
- Stane Jelenčič — TO PREDILNICA Metlika
- Savo Danev — TO TKANINA
- Milan Jakše — TO TKANINA
- Jože Novak — TO KONFEKCIJA I
- Jože Mitag — TO KONFEKCIJA I
- Franc Peršič — TO KONFEKCIJA II
- Ivan Keser — TO KONFEKCIJA II
- predstavnik, ki ga določi — TO KONFEKCIJA III
- predstavnik, ki ga določi — TO KONFEKCIJA III
- Rozi Slak — TO TRGOVINA
- Cvetka Šuštaršič — TO TRGOVINA
- Irena Celič — DSSS
- Simo Jankovič — DSSS

V komisijo za nagrade, priznanja in odlikovanja so imenovani:

- Miroslav Žunič — TO PREDILNICA Metlika
- Fanc Berlan — TO TKANINA
- Jože Vrščaj — TO KONFEKCIJA I
- Barbara Moravec — TO KONFEKCIJA II
- predstavnik, ki ga določi — TO KONFEKCIJA III
- Slavko Polak — TO TRGOVINA
- Ivo Ivkovič — DSSS

ZBOR DELAVCEV

Ker so se v praksi kazale tendence povečevanja pristojnosti zbora delavcev oziroma ker so določene nejasnosti s področja njegovega dela, bomo v naslednjem prispevku skušali dati odgovor na to vprašanje.

O neodtujljivih pravicah odločajo delavci z osebnim izjavljanjem. Ena izmed oblik takega izjavljanja je tudi zbor delavcev. Če ga primerjamo z referendumom, je razlika v tem, da zakon točno določa, o katerih vprašanjih se mora odločati z referendumom, medtem ko odločanje na zborih prepušča ureditvi v samoupravnih splošnih aktih TO oz. DSSS.

Zakon o združenem delu, zakon o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja in v skladu z njima tudi statut DSSS imajo v zvezi z zborom delavcev naslednje določilo:

— Delavci na svojih zborih v skladu z zakonom, statutom in samoupravnim sporazumom obravnavajo vprašanja, ki se tičejo razvoja in dela TO in druge OZD, DSSS, zavzemajo in usklajujejo stališča pri uresničevanju pravice do dela z družbenimi sredstvi in drugih samoupravnih pravic, dajejo mnenja, pobude in predloge za reševanje posameznih vprašanj, določajo smernice za delo delegatov in delegacij ter neposredno odločajo (sprejemajo sklepe) o vprašanjih, za katera so pristojni po zakonu, statutu ali po samoupravnem sporazumu.

Omenjeno določilo opredeljuje zbor delavcev v dveh smereh:

1. Dajanje pobud, predlogov, mnenj, usklajevanje stališč pri uresničevanju pravice do dela z družbenimi sredstvi in drugih samoupravnih pravic in določanje smernic za delo delegacij in delegatov.

2. Sprejemanje sklepov (neposredno odločanje) pod pogoji in na način, določen v zakonu, statutu in samoupravnem sporazumu.

Torej je treba natančno ločiti primere, ko delavci na zboru odločajo — odločanje pomeni razrešitev določenega vprašanja (sprejem posamičnega ali splošnega akta) — od primerov, ko delavci na zboru sprejemajo stališča, smernice, pobude, predloge in mnenja.

V skladu s tem je tudi v našem statutu določeno, da delavci odločajo na zborih o naslednjih vprašanjih:

— o razporejanju dohodka po periodičnem in po zaključnem računu,

— o sprejetju zaključnega računa in periodičnega obračuna,

— o določitvi kandidatov za izvolitev v delavski svet DSSS in SIS,

— o določitvi kandidatov za izvolitev v delegacije družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti,

— o začetku postopka za odpoklic članov delavskega sveta in delegatov v delegacijah družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti.

Torej se o vseh drugih vprašanjih, ki se tičejo dela in razvoja DSSS (DS), uresničevanja pravice do dela z družbenimi sredstvi in drugih samoupravnih pravic na zborih delavcev dajejo le mnenja, pobude, predlogi, smernice. Toda hkrati je treba poudariti, da vsaka pobuda, predlog itd. pomeni zahtevo za razrešitev določenega vprašanja, vsak pobudnik pa mora dobiti odgovor, zato so organi DS dolžni tako pobudo obravnavati, zavzeti o nji svoja stališča ter o tem na primeren način obvestiti zbere delavcev o storjenih ukrepih oz. o stališčih do teh predlogov. Niso pa torej vezani na pobudo tako, da bi morala biti njihova odločitev (DS) skladna z njo oz. da bi morali pobudo, predlog, mnenje itd. vnesti v predlog določenega samoupravnega akta.

Splošna namera zakonodajalca je, da bi bil zbor namenjen predvsem uveljavljanju delegatskega sistema, poprejšnji obravnavi, medtem ko bi se odločitve sprejemale na delavskih svetih. Tudi v praksi se le izjemoma sprejemajo samoupravni splošni akti na zborih delavcev.

Naj poudarimo, da tudi Kardelj v svojem delu „Svobodno združeno delo“ pravi: „Ne moremo trditi, da je osebno izjavljanje, zlasti še zbor delavcev kot oblika tega izjavljanja, vsaj za določen krog vprašanj in v določenih situacijah, najprimernejši in najzanesljivejši demokratičen instrument. Zato je zbor namenjen predvsem uveljavljanju delegatskega sistema, poprejšnji obravnavi, medtem ko bi se odločitve sprejemale na delavskih svetih.“

PRAVNA SLUŽBA

TOZD TRGOVINA

Za naš občinski praznik je postalo Novo mesto bogatejšje za novo prodajalno, katere investitor je Novoteks Novo mesto. Ime je dobila po Primičevi Juliji — „Julija“.

Vsako, ki vstopi v prodajalno, je nekoliko presečen, kajti prostori v notranjosti so precej drugačni, kot jih daje zunanji videz. Prodajalno sestavljajo tri etaže. V prvi etaži prodajamo otroško konfekcijo, vse vrste osebne in poseljnega perila, imamo oddelek za mlade — teens program, ki se nahaja v prijetnem prostoru z obokanim stropom. Mlade mamicice pa lahko na oddelku z baby programom kupijo oblačilca za svoje dojenčke. Na drugi etaži kupec lahko kupi metrsko blago in pa moško konfekcijo. Nad njo je tretja etaža, ki je po prodajnem prostoru veliko manjša od ostalih dveh. Tu prodajamo žensko konfekcijo. Na vsaki etaži se naha-

jajo priročna skladišča, ki so za naše kapacitete veliko premajhna. V podstrešnih prostorih imamo garderobe, sanitarije, manjšo sobo za popravila konfekcijskih izdelkov.

Sam prodajni prostor je zelo lep, saj so tudi kupci navdušeni nad njegovim videzom, večkrat pa slišimo tudi pohvale na račun izbire blaga. Usmerili smo se predvsem na program za prosti čas, kajti vse več kupcev se odloča za tak način oblačenja.

Sama prodajalna ima tudi nekaj pomanjkljivosti. Tako kupci kot tudi prodajalci pogrešamo dvigalo, zelo dobrodošla pa bi bila tudi skupna blagajna, saj bi se s tem zmanjšalo število zaposlenih. Vsi se zavedamo, da je bila ta stavba adaptirana, zato pomanjkljivosti, ki jih omenjamo, niso tako očitne.

ELICA PAVLIČ

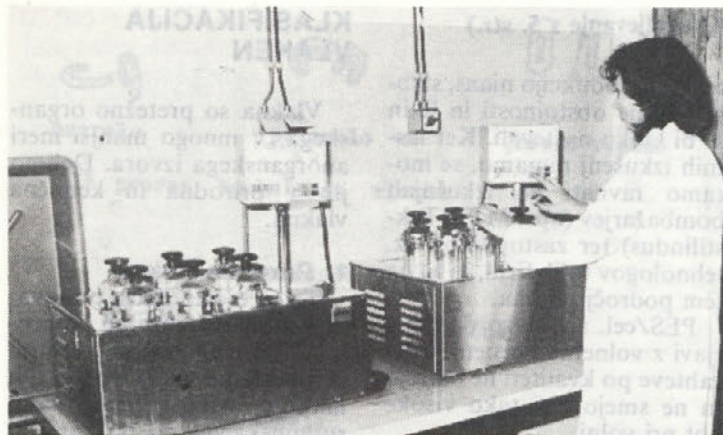
Tekstilna vlakna in barvanje

V svetu in pri nas v tekstilni industriji trenutno prednjači proizvodnja sintetičnih vlaken, bombaža in celuloze, medtem ko je povpraševanje po volnenih artiklih močno zmanjšano. Za jugoslovansko industrijo je problematika volnarjev toliko večja, saj vemo, da je volna zelo draga in prihaja vsa iz uvoza. Za to pa so potrebne devize.

V nastalem položaju poskuša tudi Novoteks razširiti oz. preusmeriti svoj program v tem smislu, da preidemo na cenejše in domače surovine, to pa so predvsem bombaž, lan in celulozna vlakna ter različne mešanice s sintetiko, saj je po izdelkih iz teh surovin (trenutno) veliko povpraševanje.

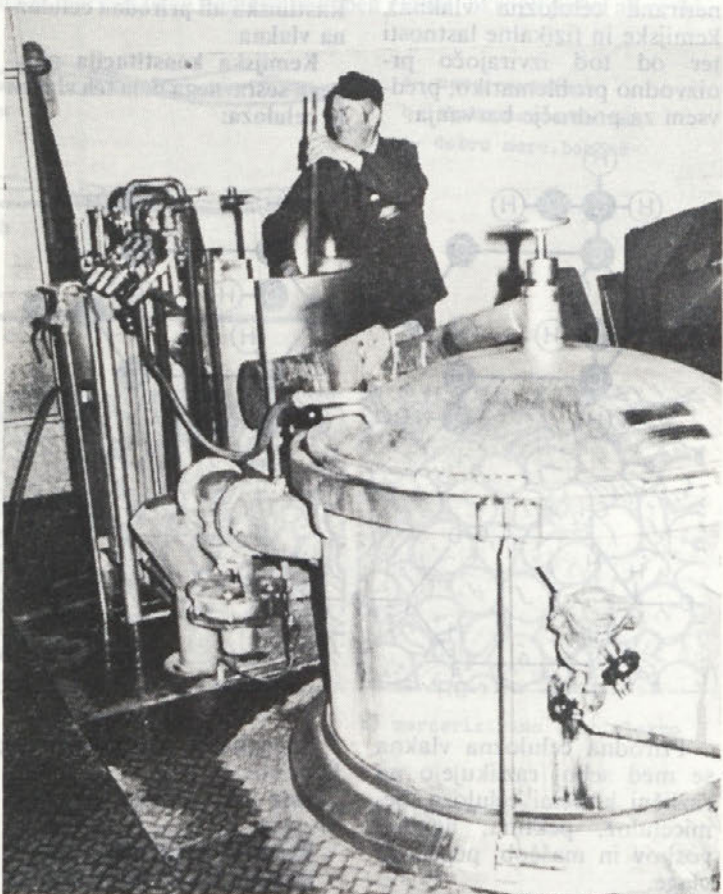
Nova kolekcija zajema tako poleg različnih volnenih izdelkov tudi program PES/celulozna vlakna, JEANS pa je še v razvoju.

Dolga leta je bil Novoteks usmerjen le v dve osnovni surovini — volno in poliester, tako je prirejen tudi strojni park. Prehod na druge surovine je za nas „izhod v sili“. Zaradi neprimerne strojnega parka, premalo izkušenj in nezadostnega razumevanja tehnologije je proizvodna problematika izdelkov na osnovi celuloznih (rastlinskih) vlaken zelo velika. Teško je dojeti in sprejeti dejstvo, da je proizvodnja bombažnega tipa povsem nekaj drugega kot proizvodnja volne. Največ težav povzroča barvanje, ki je v primerjavi z barvanjem volne veliko zahtevnejše že samo po sebi, zaradi omejenega strojnega parka pa še veliko bolj. Pregovor „stara navada — željezna srajca“ zelo drži! Navajeni smo na volnene artikle in nočemo ali ne moremo doumeti, da pomeni barvanje celuloze v naših razmerah težko vezanje barvila, daljši čas barvanja, često neegalna izbarvanja, lome pri kosovnem barvanju.

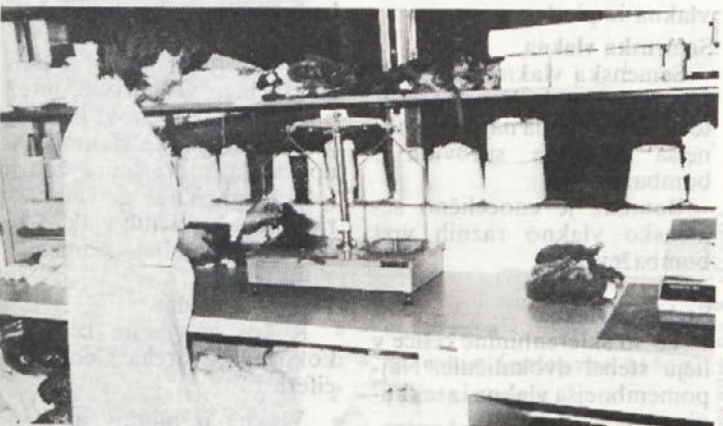
Laboratorijski barvni HT — aparati „AHIBA — TURBOMAT“

Pred barvanjem v proizvodnji poiščemo recepturo za vsako novo nainso (barvo) v laboratoriju tako, da barvamo 20-gramske vzorce v razmerah, ki naj bi bile enake proizvodnim.

HT — barvni aparat f-e Thies

Za razliko od laboratorijskih apartov barvamo tu 100 in več kilogramske partije, kjer so odstopanja od zelenih nians vsakdanja stvar, še posebno pri bombažu in mešanicah PES/cel.

Barvalni laboratorij
Tehtanje kamecuga za pripravo mešanice na mikalniku

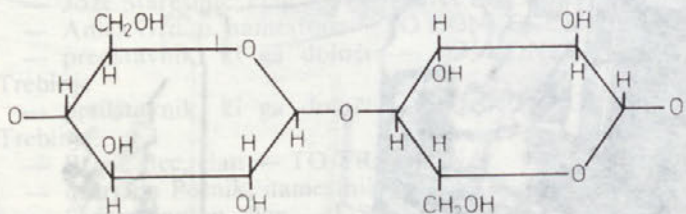
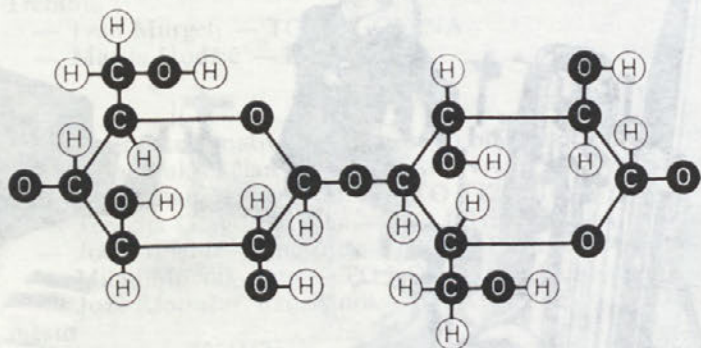
GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO
NOVOTEKS

Sodelujte v
glasilu svoje
delovne
organizacije!

težjo reprodukcijo nians, slabše barvne obstojnosti in še in še bi lahko naštevali. Ker lastnih izkušenj nimamo, se moramo ravnati po izkušnjah bombažarjev (npr: MTT, Tekstilindus) ter zastopnikov oz. tehnologov tujih firm, ki so na tem področju doma.

PES/cel. artikli so v primerjavi z volnenimi ceneni, torej zahteve po kvaliteti ne morejo in ne smejo biti tako visoke kot pri volni.

S serijo člankov „Tekstilna vlakna in barvanje“ bomo za začetek predstavili rastlinska (celulozna) in kemična (regenerirana celulozna vlakna), kemijske in fizikalne lastnosti ter od tod izvirajočo proizvodno problematiko, predvsem za področje barvanja.

Prirodna celulozna vlakna se med seboj razlikujejo po različni količini celuloze, hemiceluloz, pektina, lignina, voskov in maščob, pepela in vlage.

alkalijami, beljenju in barvanju zmanjša.

Po nahajališču v rastlinah delimo rastlinska vlakna na semenska, stebelna, listna in vlakna iz plodov.

Semenska vlakna

Semenska vlakna so celice, ki rastejo iz pokožice semen. V to skupino spada najpomembnejša tekstilna surovina: bombaž.

Bombaž je enocelično semensko vlakno raznih vrst bombaževca.

Stebelna vlakna

To so sklerenhimne celice v ličju stebel dvokaličnic. Najpomembnejša vlakna iz te skupine so:

Lan je vlakno iz ličja stebela lanu.

KLASIFIKACIJA VLAKEN

Vlakna so pretežno organskega, v mnogo manjši meri anorganskega izvora. Delimo jih v prirodna in kemična vlakna.

1. Prirodna vlakna

To so biosintetični proizvodi rastlin ali živali ali pa cepeljive skupine dolgih rudninskih kristalov. Delimo jih lahko v rastlinska, živalska in rudninska vlakna, po kemijski sestavi pa v celulozna, beljakovinska (keratinska in fibroinska) in v silikatna vlakna

Rastlinska ali prirodna celulozna vlakna

Kemijska konstitucija glavnega sestavnega dela teh vlaken je celuloza:

Konoplja je vlakno iz ličja konoplje.

Juta je vlakno iz ličja jutovca.

Kenaf je vlakno iz ličja sleza.

Ramija je vlakno iz koprivnice.

Listna vlakna

To so sklerenhimne celice v listih enokaličnic: lilij, palm, banan, agav, bromelij, trav itd.

Uporabljajo jih predvsem za izdelavo vrvi, vrvic, mrež, pogonskih jermenov, krtač in grobih tkanin. Za slamnike se uporablja tudi slama žitaric (pšenična). Tudi ta vlakna z razvojem kemičnih vlaken vedno bolj izgubljajo pomen.

Vlakna iz plodov

Kokos je vlakno iz ovoja kokosovega oreha Cocos nucifera L.

Vlakna iz plodov in listna vlakna imenujemo tudi „trda vlakna“.

2. Kemična vlakna

Kemična vlakna so pretežno organska, v manjšem obsegu se izdelujejo tudi anorganska. Organska vlakna so sestavljena iz prirodnih ali sintetičnih polimerov.

Prirodni polimeri so nemodificirani in sestavljeni iz regenerirane celuloze, beljakovin ali soli alginkislina, modificirani polimeri pa so estri celuloze in očetne kisline.

Vlakna iz sintetičnih polimerov delimo na polikondenzacijska, poliadiacijska in polimerizacijska.

a.) Organska kemična vlakna iz nemodificiranih prirodnih polimerov

Regenerirana celulozna vlakna

Ta vlakna dobimo z regeneriranjem celuloze iz lesa iglavcev ali listavcev, iz bombažnih odpadkov, slame ali iz drugih prirodnih virov, ki vsebujejo celulozo. Sestavljena so iz regenerirane celuloze, ki ima

krajšo dolžino molekule (DP — povprečno polimerizacijsko stopnjo, t. j. število glukoznih ostankov v celulozi), drugačne dimenzije enotne celice in manjšo stopnjo kristaliničnosti kot nativna celuloza prirodnih vlaken.

Po načinu raztapljanja in regeneracije celuloze razlikujemo:

- viskozna vlakna,
- modalna vlakna,
- polinozna vlakna,
- bakrov rajon in predivo,
- desacetirano acetatno vlakno.

b.) Organska kemična vlakna iz modificiranih prirodnih polimerov

V to skupino spadajo kemična vlakna, izdelana iz deloma ali popolnoma acetilirane, visoko oplemenitene celuloze. To sta:

- acetatno vlakno (rajon ali predivo) in
- triacetatno vlakno.

I. CELIČ

Problematika striženja tkanin danes

Problem striženja tkanin je že dolgo prisoten. Mogoče smo v preteklem času temu posvečali premalo pozornosti, ker je trg pač potreboval in kupoval tkanine našega žanra. Kljub temu so se včasih reševali reklamacije „pilinga“, ki je v veliki meri odvisen od kvalitete striženja. V Novoteksu imamo tri strižne stroje, ki so danes že zastareli. Proizvajalci strižnih strojev danes proizvajajo zelo moderne in izpopolnjene stroje, ki so v kvaliteti obdelave tkanin mnogo boljši.

Ker se je trend tkanin, ki jih izdelujemo, sedaj spremenil je treba kvaliteto striženja naših tkanin izboljšati. Posebno kolekcija „jesen — zima 84“ je glede tega zelo zahtevna. Mnogo tkanin iz te kolekcije se valja ali intenzivno obdeluje na pranju. Začeli smo tudi z večjo proizvodnjo mikanih tkanin, ki jih prej nismo izdelovali. Vse te tkanine pa zahtevajo izredno čist videz, brez štrlečih vlaken na površini.

Pri iskanju ponudb za novi stroj smo navezali stike z dvema proizvajalcema, in sicer s firmo Monforts in Menshner. Obe firmi izdelujeta zelo moderne strižne stroje z enkratnim prehodom tkanine skozi stroj. Stroj je opremljen z avtomatskim regulatorjem višine reza, ki ne glede na debelino tkanine konstantno striže nastavljeno višino lasu. Druga

pomembna naprava je lamelna miza, ki ne dovoljuje, da bi se tkanina na debelejših mestih prestrigla (odebelitve, večji vozali ter sulzer krajniki). Prav ti krajniki s sulzer strojev nam zdaj povzročajo težave, ker so debelejši od tkanine in je nastavitev noža na površino prevelika, s tem pa efekt striženja slabši.

Princip delovanja lamelne mize je sledeči:

Pri prehodu odebelitve na tkanini ta porine lamelo ali več lamel navzdol ter s tem prepreči, da bi zgornji nož odebelitev prestrigel. Ravno tako debelejši krajniki „odrivajo“ lamele v širini krajnika navzdol tako, da je pritisk zgornjega strižnega cilindra na površino tkanine zelo tesen.

Tretja naprava, ki omogoča lažje delo, je avtomat za samodejno spuščanje spodnje mize pri prehodu šiva.

Stroj je na koncu opremljen tudi z zelo kvalitetnimi krtačami za dvig lasu ter zelo kvalitetno napravo za odsesovanje, ki je zelo pomembna za kvaliteto striženja.

To je le nekaj pomembnih naprav na stroju, ki prispevajo k res uspešnemu striženju.

V situaciji, kakršni smo, je nabava tega stroja praktično nemogoča, kajti cena takega stroja je okoli 3 milijarde starih dinarjev, zato smo se odločili, da bomo izvedli rekonstrukcijo naših strojev z naj-

osnovnejšimi napravami modernih strižnih strojev.

Obiskali smo proizvajalca teh naprav v Italiji, ki nam bo opremil naš strižni stroj s sledečimi napravami:

- a) lamelno mizo,
- b) avtomatskim spuščanjem mize pri šivu.

Sami bomo morali narediti boljše odsesavanje, prav tako pa smo nabavili ionizator

(odvajalec statične elektrike). Če se bo pokazalo, da je ta rešitev zadovoljiva, bi v naslednjem obdobju opremili še druga dva strižna stroja ter ju povezali v linijo. Tako bi dosegli enkratni prehod tkanine skozi stroj. S tem posegom bi povečali kapaciteto stroja. S tem bi reševali tudi nočno izmeno.

ZUPANČIČ MARKO

ZANIMIVOSTI ZANIMIVOSTI

Bombaž

Bombažno vlakno je celica, ki zraste iz semenske pokožice seme na bombaževca (*Gossypium*). Iz enega semena zraste 10.000 do 15.000 vlaken. Dokler celica raste, je prerez vlakna okrogel in napoljen s protoplazmo.

Tvorba primarne celične stene.

- 1-smer rasti vlakna
- 2-primarna celična stena
- 3-sloji (lamelle) sekundarne celične stene

Slika 1: Rast bombažnega vlakna

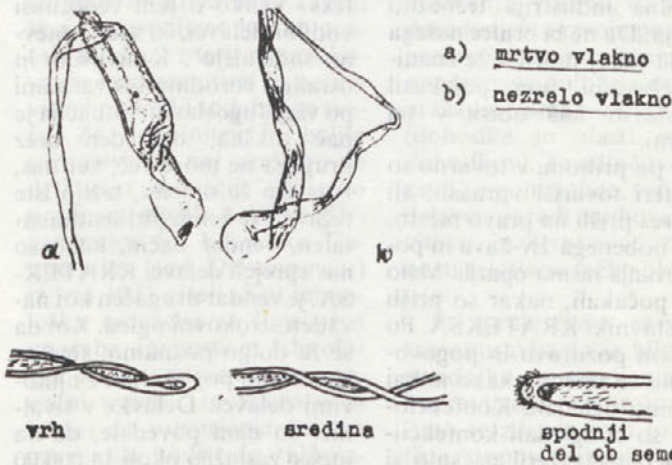
Ko vlakno dozori, se protoplazma posuši, vlakno se splošči in tvori v sredini zrakom napolnjeno cevko — „lumen“.

Nezrelo vlakno se po osušenju protoplazme splošči v obliko ravnega traku, ki v sredini nima lumna. Nezrelo vlakno ima tanko, malo trdno celično steno, ki ima majhno afiniteto do barvil.

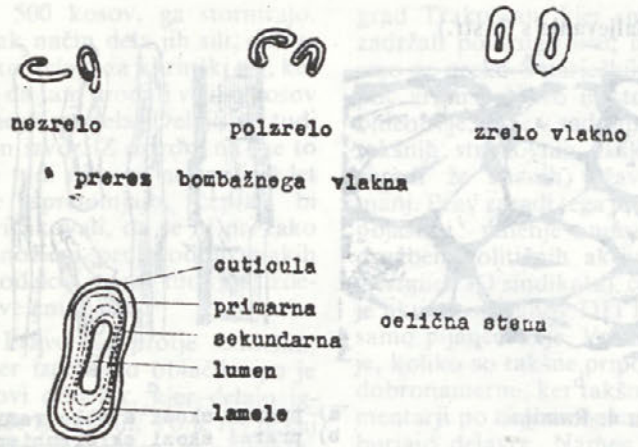
Zrelo bombažno vlakno vidimo pod mikroskopom kot spiralno zavito sploščeno cevko z menjajočimi se zavoji. Zavoji so posledica oviranja rasti celic v bombažnem mešičku.

V mrzlem koncentriranem lugu bombažno vlakno nabrekne, se krči in pridobi afiniteto do barvil. Če nabreklo plastično vlakno raztegnemo in napeto izpiramo, pridobi na lesku in trdnosti.

Po Johnu Merceru, ki je leta 1844 prvi opazoval spremembe na bombažu po učinku konc. natrijevega luga, imenujemo ta način oplemenitenja bombaža mercerizacijo.

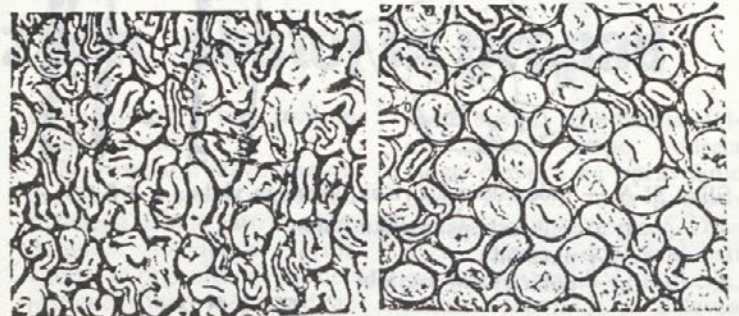
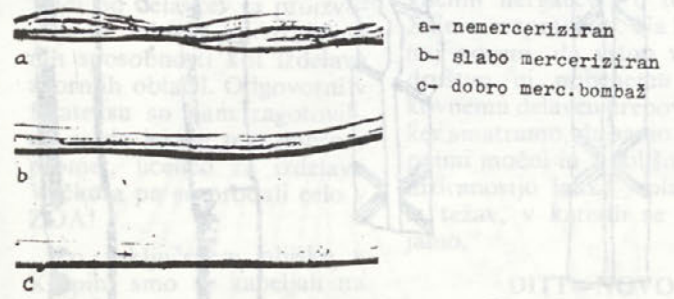

zrelo vlakno

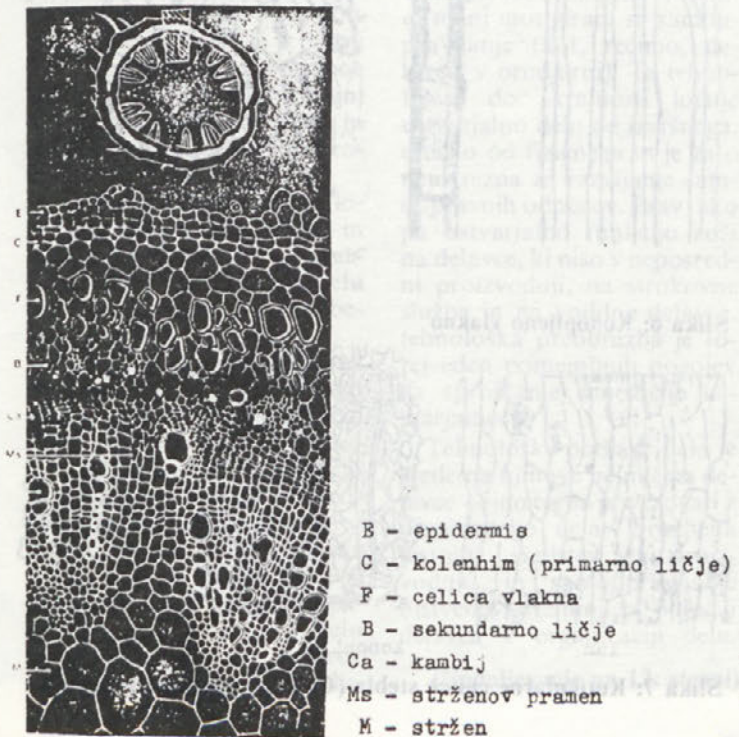
Slika 2: Mikroskopski izgled zrelega in nezrelega bombažnega vlakna

Pri mercerizaciji se zavoji bombaža odvijajo, lumen se zoži tako, da je merceriziran bombaž podoben gladki, okrogli palici ali cevki.

Slika 3: Merceriziran bombaž

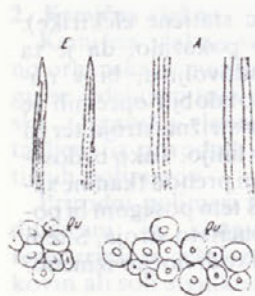
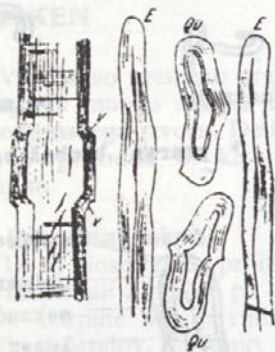
Nezrelega bombaža ne moremo mercerizirati.

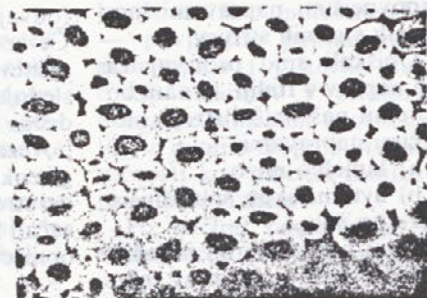

Slika 4: Ramija

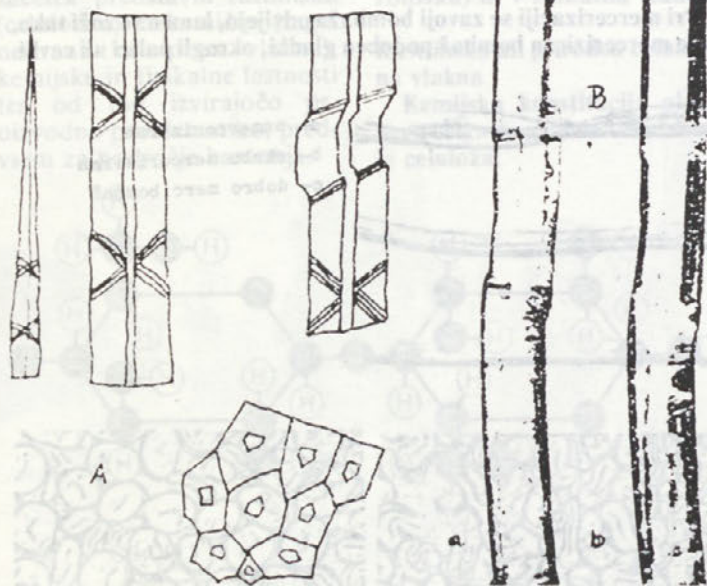
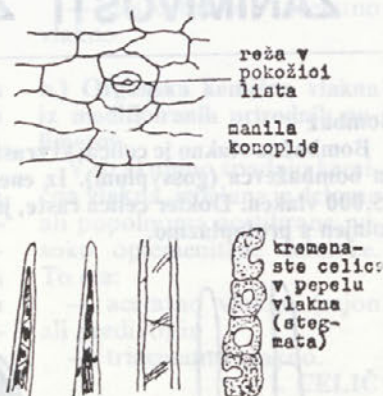
- a) prerez skozi steblo ramije
- b) prerez skozi sklerenhimne celice vlaken
- c) vlakna ramije

Slika 8: Novozelandski lan

Slika 9: Manilska konoplja

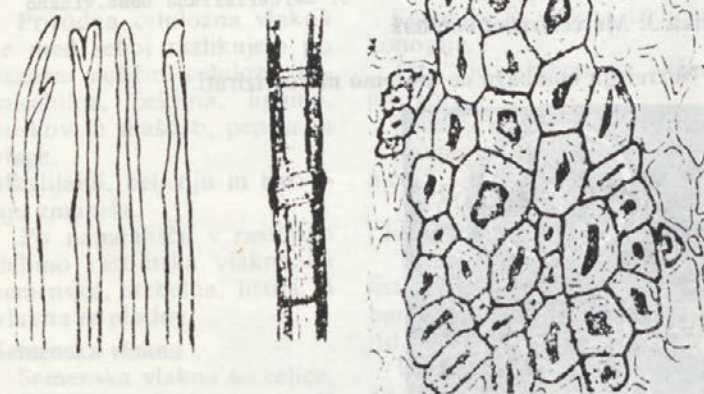
Slika 5: A — mikroskopska risba lanenega vlakna
B — mikroskopska slika lanu:
a) v navadni
b) v polarizirani svetlobi

Obisk članov DITT v Krateksu

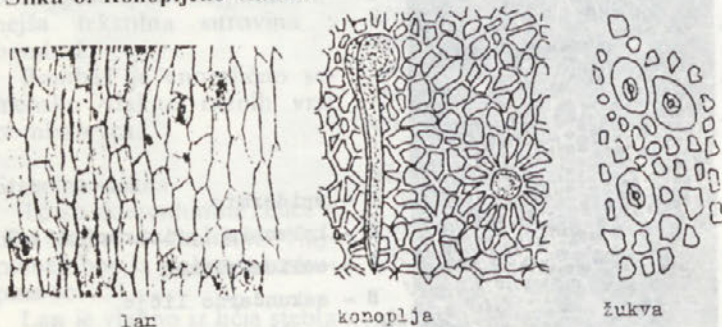
V skladu s planom aktivnosti, ki smo ga na občnem zboru načrtali, smo člani društva inženirjev in tehnikov Novoteksa in Laboda 2. 6. 84 obiskali Tekstilno tovarno KRATEKS iz Krapine. Namen obiska je bil ogled tovarne po posameznih fazah ter pogovor s člani tamkajšnjih predstavnikov o zadevah in problemih, ki tarejo njih in nas, ker smo eni in drugi specializirani za izdelavo volnenih tkanin oziroma tkanin iz mešanic volne in poliestra in podobnih mešanic. Seveda, v današnjem času iščemo vsak po svojih močeh izhod iz težkega položaja, v katerem se tekstilna industrija trenutno nahaja. Da ne bi bralce našega glasila takoj moril z že znanimi težavami, bom poizkusil predstaviti naš obisk v tej tovarni.

Že po prihodu v tovarno so nekateri tovariši vprašali, ali smo res prišli na pravo mesto, kajti nobenega živ-zava in pohajkovanja nismo opazili. Malo smo počakali, nakar so prišli predstavniki KRATEKSA. Po krajšem pozdravu in pogovoru smo se zmenili, kako in kaj si bomo ogledali. Konfekcionarji so si ogledali konfekcijski del, metražerji pa smo si ogledali ostali del proizvodnje oz. proizvodnih procesov.

Kaj smo pri tem videli poleg klasičnih tkanin, ki jih seveda na enak način izdelujemo tudi mi? Ogledali smo si še postopek dobivanja prediv iz mikanke ter postopek izdelovanja dekorativnega blaga. Dekorativni izdelki so razne tkanine, ki se uporabljajo pri izdelavi oblažjenega pohištva. Ogledali smo si tudi precej veliko in sodobno predilnico, ki ima večje kapacitete, ko jih KRATEKSOVA tkalnica potrebuje. KRATEKS namreč poleg tkanin izdeluje tudi razna prediva, ki so namenjena izvozu in potrebam domačega tržišča. Marsikateri kilogram je izpreden za Novoteks. Veliko o tem vedo naši vodilni delavci, ki vsakodnevno sodelujejo s Krateksom in ostalimi sorodnimi tovarnami po vsej Jugoslaviji. Situacija je pač takšna, da eden brez drugega ne more več, ker nas, kot sem že omenil, težijo iste težave. Ne želim biti sentimental, vendar način, kako so nas sprejeli delavci KRATEKSA, je vendar drugačen kot navaden strokovni ogled. Kot da se že dolgo poznamo, smo se sproščeno pogovarjali z njihovimi delavci. Delavke v šivalnici so nam povedale, da na mesec zaslužijo okoli 14.000,00 din, in to v prisotnosti njihovega člana poslovodnega orga-

Slika 6: Konopljeno vlakno

Slika 7: Kutikularne celice stebela (Celice v povrhnjici stebela)

na. Niso obupale. Verjamejo, da bodo z boljšim delom, trdom in disciplino prišle do višjih OD. Zelo prijetno mi je bilo poslušati delavca na parjenju preje, ki me je zelo odkritosrčno vprašal: „Kako živite drugovi Slovenci?“ Mislim, da o tem ni treba posebnega komentarja.

Po končanem ogledu tovarne so nas domačini povabili v njihovo menzo na kosilo.

Pozdravil nas je direktor DO in nam zaželel veliko uspehov pri delu in podprl po desetih letih obnovljeno sodelovanje med DITT Novoteksa in Krateksa. Pravega časa za kosilo niti ni bilo, ker smo se takoj začeli pogovarjati o problematiki, ki nas obojestransko teži, o tem, kako delamo na posameznih artiklih, kako se oskrbujemo z rezervnimi deli in še o marsičem, kar bi le s težavo spravili v okvir tega članka.

Tovariši iz KRATEKSA so nam med ostalim povedali, da pričakujejo, da bodo letošnje leto uspešno končali. Po besed-

dah njihovega generalnega direktorja predvidevajo, da bodo na koncu letošnjega leta imeli povprečne OD okoli 18.000,00 din. Na koncu našega srečanja smo ugotovili, da se moramo še bolj povezovali med seboj in sodelovati na vseh področjih, ker bomo od tega imeli obojestransko korist.

Obiskali smo tudi TOZD Konfekcija. Že na prvi pogled nam je bilo jasno, da delavci v Krateksu delajo v veliko slabših razmerah kot mi. Tudi tehnologija in organizacija dela so na nižji ravni. Teh slabosti se v Krateksu zavedajo, zato se pet njihovih delavcev izobražuje ob delu na višji konfekcijski šoli v Zagrebu. Temu je tudi prilagojen način njihove proizvodnje. Stremijo za tem, da bi imeli v proizvodnji samo velike delovne naloge od 5000 do 8000 kosov, trenutno pa je bil v proizvodnji 18000 kosov velik delovni nalog, namenjen za čisti izvoz na Poljsko. Tudi če je od njihove lastne kolekcije potrjenega nekega izdelka

le 500 kosov, ga stornirajo. Tak način dela jih sili; da veliko delajo za klirinški trg, ker se da tam prodati veliko kosov enega modela. Delajo pa tudi lon izvoz. Z ozirom na vse to se tudi njihove norme več let ne spreminjajo, čeprav bi pričakovali, da se bi pri tako množični proizvodnji enakih modelov moral tudi čas izdelave zmanjšati.

Pravo nasprotje oddelka, kjer izdelujejo oblačila, pa je novi oddelek, kjer delajo igrače iz tkanin. To je res nekaj novega in lepega, pa najbrž tudi pametna gospodarska nalozba. Za proizvodnjo ne potrebujejo veliko specialnih strojev, porabijo pa odpadni material iz tkanine in konfekcije. Tudi od delavcev ta proizvodnja ne zahteva toliko delovnih sposobnosti kot izdelava zgornjih oblačil. Odgovorni v Krateksu so nam zagotovili, da gredo igrače zelo dobro v promet, licenco za izdelavo Vučkota pa so prodali celo v ZDA!

Po zaključenem obisku v Krapini smo se zapeljali na

grad Trakoščan, kjer smo se zadržali poldruge uro, nakar smo se preko Šmarjeških Toplic vrnili v Novo mesto. Za omeniti je, da je v zadnjih letih takšnih strokovnih ekskurzij zaradi že znanih težav vse manj. Prav zaradi tega je težko pojasniti mnenje nekaterih družbenopolitičnih aktivistov (sestane IO sindikata), češ da je aktivnost članov DITT eno samo pijančevanje. Vprašanje je, koliko so takšne pripombe dobronamerne, ker takšni komentarji po nepotrebnem razburjajo delavce. Namen tega članka je, da bi naše delavce delno seznanili o aktivnosti našega društva. Tako bomo ravnali tudi v bodoče. Kar se pa tiče mnenja nekaterih „poklicnih nergačev“, o tem ne želimo razpravljati. Na koncu naj povem, da vstop v naše društvo ni nobenemu strokovnemu delavcu prepovedan, ker smatramo, da samo s skupnimi močmi in z boljšo organiziranostjo lahko izplavamo iz težav, v katerih se nahajamo.

DITT—NOVOTEKS

Inovacije — merilo za vzpon, obstoj in propad

I. UVOD

„Glede na vedno bolj zagrizen boj za trge in tržne deleže, postajata volja in sposobnost za inovacije merilo za vzpon, obstoj in propad podjetij, celih gospodarskih panog in — v končni posledici — nacionalnih gospodarstev.“ (Verein Deutscher Ingenieure, VDI — Zeitschrift, april 1982, str. 233 — citat iz revije združenja zahodnonemških inženirjev).

Navedeni citat predstavlja ekonomsko zakonitost našega obdobja, ki se ji nihče ne more izogniti in ki je prav zaradi svoje neusmiljene logike postala ključni kriterij za razlikovanje med razvitimi in nerazvitimi področji sodobnega sveta. Za dopolnitev in boljše razumevanje naj dodamo še definicijo „inovacije“, ki se po uradnem glasilu OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) iz leta 1971 glasi: „Kot tehnološka inovacija se šteje prva uporaba znanosti in tehnologije za nov namen in komercialni uspeh... Inovacija vodi bodisi do ustvarjanja novega proizvoda bodisi do zniževanja proizvodnih stroškov za že obstoječe proizvodne.“

II. INOVATIVNOST KOT SESTAVINA SAMOUPRAVNEGA DELOVANJA

Naša samoupravna socialistična družba je na sedanji stopnji družbenega in ekonomskega razvoja odprla procese osvoboditve človeka in dela. Vendar empirična dejstva kažejo, da očitno še niso ustvarjeni tisti nujni družbeni pogoji, ki bi omogočili in zagotovili resnično sprostitve ustvarjalne energije množic.

Če opazujemo inovativnost kot sestavino samoupravnega delovanja, vidimo, da je bil v dosedanem razvoju poudarek predvsem na razvijanju samoupravnega položaja delavcev in razporejanja rezultatov dela (dohodka in zlasti osebnih dohodkov). Te odločitve so strateško pomembne, vendar jih delavci zaradi njihove celovitosti in strokovne zahtevnosti relativno težko obvladujejo.

Pri praktičnem razvijanju samoupravljanja je bilo manj poudarka na razvijanju samoupravljanja v proizvodnji. Zato se zdi, da smo prišli do tiste stopnje razvoja samoupravnih odnosov, ko je nujno treba revolucionirati tudi pr-

oizvodnjo in s tem pridobivanje dohodka.

Za dosedanji razvoj samoupravljanja v organizacijah združenega dela je zato značilna dvojnost: razvijanje proizvodnje in organizacije pri delu je do neke mere ločeno od razvijanja samoupravljanja delavcev. Da je dvojnost treba preseči, je spoznanje, ki je vse bolj prisotno tudi v obliki dejanskih družbenih potreb. Za to preseganje ni dovolj le normativna urejenost (ki je dokaj ustrezna), ampak so potrebne ustrezne spremembe v vsebini del in nalog delavca pri delu in organiziranosti delovnega procesa.

Navedena dvojnost oz. ločenost med proizvodnjo in samoupravljanjem je povzročila, da je delavec pri delu pravzaprav egiral svoj družbeni upravljalški položaj.

Tehnologija slovenskega gospodarstva je v veliki meri zastarela, bolj kot v razvitem svetu in celo bolj kot v preostali Jugoslaviji (to dokazujejo statistični podatki). Gre predvsem za mehanizirano tehnologijo in za polavtomatske stroje. Za to tehnologijo je znano, da determinirajoče vpliva na položaj delavca pri delu in na odnose med delavci. Delo človeka omejuje na slu-

ženje stroju, tehnologija določa delovni tempo, podreja vlogo človeka na opravljanje nekaj kratkih, toda pogosto ponavljajočih se operacij. Drugače rečeno, do skrajnosti potencira izvajalsko funkcijo, katere vsebina je za delavca določena od zunaj, in do skrajnosti omejuje ustvarjalno funkcijo delavca pri delu. Delavci pri takšni tehnologiji (recimo pri tekočem traku) so tudi manj motivirani za samoupravljanje (kot, recimo, delavci v orodjarni). Ta tehnologija do skrajnosti ločuje ustvarjalno delo od izvršnega, umsko od fizičnega in je zato neustrezna za razvijanje samoupravnih odnosov. Prav tako pa ustvarjalno funkcijo zoži na delavce, ki niso v neposredni proizvodnji, na strokovne službe in na vodilne delavce. tehnološka preobrazba je torej eden pomembnih pogojev za sproščanje množične ustvarjalnosti.

Tehnološke podlage dela je glede na njihove učinke na delavce nujno treba povezovali z organizacijo dela. Družbena lastnina sredstev za proizvodnjo in samoupravljanje bistveno spreminjata položaj delavca v organizaciji dela.

(Nadaljevanje na 12. strani)

MODA POLETJE 84

Modeli za to poletje spet poudarjajo ženstvenost, nežnost in sveže barve.

Modnost predstavlja obleka oziroma oblačilo s svojo atraktivno kombinacijo tkanine in barvno površino, ki nam daje nekakšno živo sliko. Deseni so abstraktni in veliki. Ta dinamičnost v desenu zahteva poenostavljen kroj, toda vseeno je slutiti linijo, poudarjen pas, odkrita ramena, velik dekolte. Ta izrazita ženstvenost se kaže v folklori, ki še vedno ni v pozabi. Tak primer je izredno aktualna tema ženske obleke iz filma „Carmen“, s seksi postavo, z detajli kot je čipka, životec oziroma steznik, visoki pas, bogato krilo, bolero; v toplih eksotičnih barvah — rdeča, živo zelena, roza, v črni in beli, v tkanini kot je saten, twill, lan, til.

Pojavlja se zopet trend moških kopalčk z daljšimi hlačnicami. Moške kopalčke v „hawai“ stilu z elastiko ali trakom v pasu, žepom z zadrگو in vzorci v živih barvah v džungla stilu iz bombaža.

Trend enodelnih ženskih kopalčk, ki se končujejo nad prsmi, brez naramnic in z zanimivimi črno-belimi kombinacijami ali živobarvnimi vzorci. Poudarjajo se močni barvni kontrasti, oblikovani v geometrijskih vzorcih.

MODA POLETJE 84

(Nadaljevanje z 9. strani)

Vendar smo pri nas pretežno, če ne celo vselej, vsaj do nedavnega ohranjali v bistvu tayloristično organizacijo dela, ki v svojem bistvu temelji na prisiljevanju delavca k delu, samoupravni položaj pa ga obenem postavlja v vlogo gospodarja in izvrševalca. Zato je razumljivo, da samoupravni položaj delavca samodejno učinkuje v nasprotju s cilji tayloristične organizacije dela in je z njo v konfliktu. Ta konflikt ni le zmanjševal učinkovitost organizacije, temveč tudi delavčevo ustvarjalnost.

Probleme z inovacijsko dejavnostjo imajo v vseh deželah, kjer je samostojnost gospodarjenja delovnih organizacij majhna in je njihova uspešnost ali neuspešnost predvsem odvisna od drugih zunanjih dejavnikov.

Pri nas je ovira za sproščanje ustvarjalne energije množic zlasti državno (administrativno) vplivanje na doseženi dohodek, ki ni več (dovolj) odvisen od dela in delovne uspešnosti delavcev, temveč od administrativnih ukrepov predvsem od zunaj določenih cen). Podoben je tudi učinek podrejanja temeljnih organizacij na raven le proizvodnega obrata v delovni organizaciji. Podobno deluje socializacija izgov, ki ne spodbuja delavcev k dobremu gospodarjenju, saj ne nosijo odgovornosti za slabo gospodarjenje. S tem se ne uresničuje eno temeljnih ustavnih načel, da je dohodek glavno merilo in spodbuda uspešnosti gospodarjenja delavcev v njihovih organizacijah združenega dela in da so delavci odgovorni za gospodarjenje in stalno povečevanje svojih delovnih sposobnosti.

Vzrok za majhne družbene potrebe po inovacijskih procesih je tudi prelahko in prepočeni uvažanje tujega znanja v obliki licenc ali „konw-how“ ali v drugih oblikah. Uporaba tujega znanja je lahko zadovoljila družbene potrebe le ob relativno zaostalem načinu proizvodnje in ob omejenem tržišču (notranje, dobro zaščiteno tržišče). Uvoz znanja je bil cenejši kot razvijanje lastnih ustvarjalnih pobud. Za bolj razvito in v izvoz usmerjeno gospodarstvo takšni viri znanja ne zadostujejo več.

Treba je ustvariti zavest, da je inovacijska dejavnost sestavina delovnih opravil vsakega delavca, ki mora prispevati k izboljšanju delovnih sredstev, delovnih postopkov, svojega

znanja itd. Takšna množična dejavnost lahko postopno vodi do bistvenih izboljšav. Seveda pa mora biti zagotovljeno, da se ideje delavcev in njihovih predlogi resno obravnavajo in presojajo ter da so sprejemljivi predlogi tudi uresničeni.

Dosedanje izkušnje kažejo, da je velika ovira za sproščanje inovacijskih procesov tudi neustrezno vrednotenje doseženega. Pri tem ne gre le (morda niti ne predvsem) za materialna nadomestila, ampak predvsem za to, da imajo monopol nad vrednotenjem predlogov tisti, ki objektivno niso zainteresirani za inovacije. Zato bi kazalo poiskati oblike, da bi vrednost inovacij vrednotili tisti, ki so jim tudi namenjene.

Pomemben dejavnik množičnih inovacijskih procesov so tudi ustrezne družbene razmere, ki morajo biti spodbudne za inovacije in hkrati neka vrsta negativne družbene (neformalne) kazni za tiste, ki ne prispevajo ničesar novega. Pomeni, da je treba pomesti z malomeščanščino, lažno solidarnostjo, pritiskom povprečja, pasivnimi odpori in podobnim. Uveljaviti se morajo torej razmere, v katerih bo množična inovativna dejav-

nost družbena nujnost, nujnost tudi za preživetje vsake organizacije. To bo seveda mogoče le, če bo dejanski položaj organizacij in delovnih skupin — do posameznega delavca — dejansko odvisen tudi od uspešnosti pri inoviranju. Samo besedičenje ne more biti zadosti. Ob tem je nevarnost tudi da ostane le pri posameznih in občasnih družbenih akcijah (kampanjah). Dosedanje izkušnje pri nas kažejo, da množičnega inovacijskega giba-

nja ne bo mogoče razviti brez noč. Zato je potrebno trajnejše in organizirano prizadevanje in predvsem ustvarjanje takšnih družbenih pogojev, ki bodo dejansko spodbujali inovacijske procese, v katerih bo tudi gospodarski položaj delavcev in njihovih organizacij odvisen od uspešnosti inovacijske dejavnosti.

(Povzeto po B. Kavčič, Teorija in praksa, let. 21, št. 3, Ljubljana 1984)

Sodelovanje s študentskim servisom

V letošnjem letu smo pričeli sodelovati s študentskim servisom oz. s servisom za zaposlovanje študentov in dijakov v Novem mestu. Član servisa je lahko vsak redni študent, ki je v tekočem študijskem letu vpisan na eno izmed visokih ali višjih šol. Člani servisa so lahko tudi srednješolci, ki so dopolnili 15. leto starosti. Člani servisa plačujejo letno 100 din zavarovanja za primer potekajo preko napotnice, ki jo servis izda študentu, po opravljenem delu pa jo študent izpolnjeno vrne servisu. Na podlagi pra-

vilno izpolnjene napotnice izda servis račun za opravljeno delo in za manipulativne stroške v višini 10%, ki jih plača DO. Manipulativni stroški servisa v višini 10% so namenjeni za pokritje stroškov poslovanja študentskega servisa.

Delo, ki ga opravljajo študentje preko servisa, se ne obravnava kot delovno razmerje niti kot delo po pogodbi. Gre za delo, ki praviloma traja krajši čas ali pa se ponavlja v daljših časovnih razdobjih. Od nagrade za delo preko servisa, ki jo prejme študent, se ne plačujejo davke. DO v skladu s predpisi obravnavajo te dohodke kot materialne stroške.

Kot posledica vedno težjega socialno-ekonomskega položaja mladih v času študija, je delo preko študentskega servisa v Sloveniji v zadnjem obdobju doseglo velik razmah. V Sloveniji dela preko servisa več kot 30 tisoč mladih, ki si z lastnim delom prislužijo nad 500 milijonov dinarjev in opravijo več kot 6 milijonov delovnih ur. S štipendijsko politiko smo razrešili socialno najbolj ogrožene in tiste, ki se izobražujejo v deficitarnih poklicih. Vse težje pa je razreševanje kategorij študentov, ki so na meji cenzusa za pridobitev štipendije in tistih, ki študirajo v suficitarnih usmeritvah. Mladi teh kategorij pridobivajo preko servisa približno 50% sredstev, potrebnih za normalni študij.

V letu 1983 je 1211 članov servisa v Novem mestu opravilo 131.418 delovnih ur. V DO Novoteks je od meseca februarja 1984 delo preko študentskega servisa opravljalo 16 članov in opravilo 2.928 delovnih ur. V povprečju je vsak član servisa preživel v DO Novoteks 183 delovnih ur. Delovna ura je bila nagrajena s 105 din. Do sedaj so

študentje opravljali delo v Konfekciji I, in sicer „pranje jeansa“ in pomoč pri drugih enostavnih fizičnih delih.

Člani servisa opravljajo tudi druga različna dela in naloge, ki bi jih lahko razdelili v nekaj tipičnih skupin:

a) strokovna dela (to so dela, ki so povezana z bodočim

poklicom študenta);

b) raznovrstne storitve za OZD;

c) sodelovanje v organiziranem proizvodnem procesu;

d) opravljanje enostavnih fizičnih del.

Iz navedenega je razvidno, da gre za pomembno socialno-ekonomsko vprašanje mladih,

ki si v času študija na ta način zagotavljajo sredstva in s tem sami rešujejo tovrstne probleme, hkrati pa si pridobivajo delovne in življenjske izkušnje. Na drugi strani pa lahko ugotovimo, da je delo študentskega servisa v Novem mestu družbeno pomembno in koristno, saj v OZD ostajajo

potrebe po delu, ki jih ni mogoče racionalno pokrivati iz vrst zaposlenih delavcev niti iz vrst začasno nezaposlenih.

Na koncu sestavka lahko sklenemo, da naj se bolj kot dosedaj izkoristijo možnosti začasnih in občasnih del in nalog.

F. B.

Moške tkanine za sezono jesen — zima 84/85

Ekonomski položaj še naprej vpliva na trend moških tkanin in prinaša zelo malo sprememb glede na prejšnjo sezono.

Volna je zadržala važno vlogo v oblačenju moških. Za obleke prihaja poleg tradicionalnih desenov iz česanih tkanin tudi nova športna linija, ki je važen zastopnik v moški garderobi. Kombinacija suknjiča in hlač, športni suknjiči, jakne bodo še vedno aktualni za jesen in zimo. Tkanine bodo rustikalnega izgleda, močno zastopani deseni ribje kosti, razne diagonale, kepri in ponovno videz poper in sol (fila-fil).

Mehak otip in visoka kvaliteta so še naprej osnova za vse volnene tkanine.

Barve: Najvažnejši so srednji in temnejši toni barv, črne in bele kombinacije za suknjiče in športne obleke. Za mlade se uporabljajo še živahnejši toni, vendar v klasičnih desenh. Za svečane obleke temne barve — črna, temno plava in grafitno siva. Naravne barve prihajajo vse bolj v ospredje, uporabljajo se v kombinaciji z močnejšimi barvami, globokih, bogatih barv, kot so zlata, oker, rjava. Te barve so posebno zastopane v tkaninah iz preje z nizkimi številkami.

Tkanine: Suknjiči v kombinaciji s česano prejo so pogosto v črno-beli kombinaciji, v desenu ribje kosti, diagonalnem vzorcu, pogosto tudi črte na temni osnovi, suknjiči so lahko tudi v naravnih barvah, kot so svetlo siva in bež, šetland videza, ribje kosti... Športni suknjiči so v kontrastnih desenh, rustikalnega videza ali kantri (podeželski) izgled. Če so iz tvida lažji izdelki, so mehkejšega otipa in živahnejših barv.

Hlače: dobivajo vse važnejše mesto in pomen. Flaneli so še naprej zelo zanimivi, gabardeni z mat efektom, diagonal vezave

kot novost od diskretnih do zelo velikih — grobega videza (donegali — črte na fini podlagi ribje kosti).

Športne obleke so v svetlih in srednjih tonih, v kombinaciji ribje kosti in črt z dodatkom plave barve kot efekt. Dominirajo tudi rjavi toni.

Dnevne obleke so narajene bolj športno, vendar mehkega otipa.

Bluzoni — jakne so iz lahkih tvidov in lodna, mehkega otipa in v temnejših barvah. Plašči so barve kamele, mornarsko plave, sive, lodne zelene v tvidu, ko-

(Nadaljevanje na 14. strani)

(Nadaljevanje s 13. strani)

smatene. Tkanine morajo biti mehke in voljne, tako da so čim bolj prijetne in udobne.

Moška konfekcija: Moda v moški konfekciji za sezono jesen/zima 84/85 je, z eno besedo povedano, KLASIČNA. Ta beseda pomeni, da ni nobenih posebnih novosti, detajlov... Več se bo nosilo: kombinacije suknjičev in hlač za vse prilike, pri suknjičih je najbolj modno zapenjanje z dvema gumboma, fazona je široka 9 cm, pri dvorednem zapenjanju pa je rever širok 10,5 cm. Linija oblek, suknjičev,

jaken, plaščev je širokega in udobnega kroja.

Hlače so v bokih širše, za mlade in za športno oblačenje pa je tendenca, da se zožujejo do širine 22 — 24 cm v členku. Gubice so še vedno aktualne, vendar ne zmeraj. Barve so v glavnem v temnejših tonih, zastopani pa so tudi naravni toni — surova, bež, z dodatkom efektnih barv (zlata, oker, plava, rdeča).

Oblačila, narejena iz čiste volne, popestrimo še z raznimi detajli, kot so srajca, kravata, šal, pas... in s tem, da jim damo še popolnejši, kvalitetnejši in modernejši videz.

BOŽA TEKSTOR

IZ ZELENEGA BILTENA:

ZA SINDIKAT NI POČITKA!

Odmrznitev cen, ukrepi za razbremenitev gospodarstva in vse druge novosti v pogojih gospodarjenja v osnovi ne zahtevajo sprememb ali dopolnitev stališč Zveze sindikatov o uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije (6. seja RS ZSS). Zahtevajo pa večjo doslednost in udarnost pri ravnanju številnih sindikalnih organizacij in organov.

Nekateri ofenzivni gospodarski načrti v ozdih predvidevajo ohranitev ali pa povečanje realnih osebnih dohodkov in ravni življenjskega standarda. To bi po nekaterih rezultatih gospodarjenja v prvih treh mesecih opogumljalo. Seveda le, če bomo enako in še bolj uspešno nadaljevali, in pa predvsem, če bomo uspeli ukrotiti inflacijo. Zato bo treba tudi v sindikatu spremljanju rezultatov gospodarjenja letos nameniti še več pozornosti, saj bodo novi ukrepi marsikatero organizacijo združenega dela postavili v težak položaj. Med temeljnimi pogoji za doseganje realno višjega dohodka bo letos obvladovanje stroškovne inflacije. Podražitev energije in transporta seveda objektivno povzroča višji strošek. Vendarle gre za to, da ob tem povečanju stroškov (in cen) v ozdih na cene ne prevalijo vseh opravičljivih in neopravičljivih stroškov. Možnosti za razbremenitev gospodarstva niso samo zunaj gospodarstva! Natančne analize stroškov bi kaj hitro

razkrile številne slabosti v nesmotrnem poslovanju, gospodarjenju in organiziranosti. Tu lahko sindikat še bolj kot doslej vztraja pri zmanjševanju stroškov.

Kako bodo ukrepi vplivali na položaj posamezne organizacije združenega dela in na

družbenoekonomski položaj delavcev v njej? Delavci v ozdih lahko po več letih ponovno relativno samostojno oblikujejo cene svojih izdelkov in s tem tudi dohodek. Vendar pa je ta „osvoboditev“ prišla v neugodnem trenutku, ko lahko nenadzorovana rast cen in inflacije razvrednoti vsa družbena stabilizacijska prizadevanja. Zato je tudi v sedanjem sistemu primarne delitve in oblikovanja cen še mnogo starega, administrativnega, so kompromisi.

Vendarle mora sindikat v vsakem ozdu takoj predlagati, da ugotovimo, kaj ukrepi prinašajo naši organizaciji, in da presodimo, ali naš gospodarski načrt vsebuje take ukrepe, ki bodo zagotavljali ustrezne proizvodne in poslovne rezultate, da bi omogočili zaustavitve padca osebnih dohodkov. Druge poti preprosto ni! Nekateri ozdi v samoupravnih aktih še niso razdelali določila dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka za letos tako, da bodo spredstva za osebne dohodke in skupno porabo odvisna od realno ustvarjenega dohodka in v ustreznem razmerju do sredstev za aku-

mulacijo. Tudi to je aktualna naloga.

Del cen se bo oblikoval s samoupravnimi sporazumi. Sindikat tu lahko da pobude za sporazumevanje v vseh oblikah produkcijskih in poslovnih povezav, s tem da naj samoupravni sporazumi temeljijo na skupnem prihodku ali dohodku iz skupnega poslovanja. Precej ozdov vsak mesec najema posojila za izplačevanje osebnih dohodkov. To je najbrž že kar resna motnja v poslovanju in bi moral tak ozd pripraviti program za odpravljanje motenj, kot to zahteva 152. člen zakona o združenem delu. Nasploh je program za zmanjševanje kreditne odvisnosti oziroma za izboljšanje likvidnostnega položaja v dosti ozdih danes nuja. Hitrejše poravnavanje medsebojnih obveznosti in učinkovitejše dohodkovno povezovanje znotraj produkcijskih celot in kar najbolj smotrna količina zalog, reprodukcijskih materialov, surovin in gotovih izdelkov lahko pripomorejo k zmanjševanju kreditne odvisnosti oziroma k izboljšanju likvidnosti.

Izgube so naslednji velik problem. Delavci ozdov, ki finančno ne bodo pokrili izgube oziroma ne bodo poravnali svojih obveznosti do dobaviteljev, bodo imeli nižje osebne dohodke. Edina možna pot za kritje izgub pa je zagotovitev čimveč sredstev z večjim združevanjem v reprodukcijski oziroma v vseh oblikah dohodkovnih povezav.

O razbremenjevanju gospodarstva je bilo že dosti govora. Jasno je, da neselektivno zmanjševanje skupne porabe oziroma družbenih dejavnosti ni prava pot. Zlasti zdravstva, šolstva in znanosti pa tudi tiste gospodarske infrastrukture, ki je nujna za hitrejši gospodarski razvoj, ne bi smeli neselektivno krčiti.

Tudi iz sredstev sklada skupne porabe je treba pokrivati številne potrebe selektivno. Ta sklad mora imeti predvsem socialno funkcijo. Se pravi, da je treba zagotoviti sredstva predvsem za regresiranje prehrane med delom, regres za letni dopust in solidarnostne pomoči. Izločiti pa je treba vse izdatke, ki niso nujni. Tam pa, kjer tozdi sklada skupne porabe ne morejo oblikovati iz objektivnih vzrokov, je treba uveljavljati solidarnostno združevanje teh sredstev v delovni ali sestavljene organizaciji. Delavci, ki so v težkem gmotnem položaju, pa

naj bodo oproščeni prispevkov za topli obrok. Regres za letni dopust naj dobijo predvsem tisti delavci, ki ga zaradi gmotnega položaja (vendar ne po svoji krivdi), slabega zdravja ali pa več otrok nujno potrebujejo. Del sredstev za regres za letni oddih pa naj bi delavci namenili za vzdrževanje in širitev lastnih počitniških zmogljivosti. Sredstva za solidarnostne pomoči naj bodo v funkcionalni obliki (nakup kurjave, ozimnice, šolskih potrebščin itd.). Tam, kjer so skladi skupne porabe manjši, je za te namene mogoče uporabljati tudi sredstva iz sindikalne članarine. Zaostrene socialne razmere pa še bolj kot doslej terjajo vzpostavitev smotrne skupne evidence prememnikov socialno-varstvenih pomoči v vseh občinah, prav tako pa tudi čimprej sprejetje in uveljavitev samoupravnega sporazuma o ureničenju socialno-varstvenih pravic.

PRIPRAVNIŠTVO

Z usmerjenim izobraževanjem se uvaja pripravništvo za vse stopnje zahtevnosti dela (do sedaj smo za V., VI. in VII. stopnjo zahtevnosti). Programi v sedanjem usmerjenem izobraževanju so namreč taki, da v načelu omogočajo pridobitev usposobljenosti za širša področja dela oziroma za več poklicev — to vse naj bi omogočalo boljše in hitrejše prilaganje teh delavcev spremembam v tehnologiji in organizaciji dela. Seveda je zato istočasno dosežena manjša stopnja usposobljenosti za samostojno opravljanje konkretnih del in nalog. Torej je tu še toliko bolj aktualno pripravništvo — istočasno pa se povečuje število pripravniških mest (letos II., III., IV. stopnja zahtevnosti). Praktično pa se zaposlitvene možnosti zmanjšujejo, kar vpliva na manj razpoložljivih mest za pripravnike. Upošteva se samoupravne sporazume o zaposlovanju bi morali ozdi kar dve tretjini nadomestnih potreb pokrivati s pripravniki in tudi velik del po novih strokovnih delavcih. Sodeč po letnih načrtih zaposlovanja pa je za letos videti, da ne bo dovolj pripravniških mest, da bi lahko diplomanti III. in IV. stopnje zahtevnosti opravili pripravništvo. Po zbranih podatkih se bodo v programe usposabljanja (pripravništva) najtežje vključili kovinarji, strojniki,

prodajalci, elektroenergetiki in elektroniki.

V takih razmerah je zaposlovanje pripravnikov za določen čas seveda samo rešitev v sili, saj bo pripravnik po končani dobi z zaposlitvijo v drugem ozdu dejansko nezadostno usposobljen za opravljanje svojega dela.

Drug problem, povezan s pripravništvom, pa so vsebinske priprave za njegovo izvajanje v ozdih. Za pripravnike je namreč treba pripraviti dobre programe usposabljanja, določiti in usposobiti mentorje itd. Te vsebinske priprave pa ne potekajo dobro. Sindikat je sicer skupaj z gospodarsko zbornico pripravil enotne osnove za urejanje pripravništva, splošna združenja pa pripravljajo izhodišča programov za dejavnosti (pa-

noge), vendar ponekod od tega pričakujejo preveč oziroma so sami preveč pasivni. Priprave so otežkočene predvsem tam, kjer nimajo kadrovske izobraževalnih služb.

Zato bi morali tudi organi sindikalnih organizacij v ozdih oceniti priprave za izvajanje pripravništva in predlagati delavskim svetom, da proučijo možnosti za večji obseg zaposlovanja pripravnikov ter obravnavajo organizacijske, vsebinske in kadrovske priprave za izvajanje pripravništva.

Seveda pa vsi ti problemi kažejo tudi na neusklajenost med številom šolajoče se mladine in izkazanimi potrebami ozdov ter na potrebo po preverjanju programov izobraževanja v usmerjenem izobraževanju.

Blagajna vzajemne pomoči „Novoteks“

Blagajna vzajemne pomoči BVP kot prostovoljna organizacija članov sindikata oziroma delavcev Novoteksa deluje že nad dvajset let.

V zadnjem času, ko se naše gospodarstvo prebija skozi

krizno obdobje, kar se odraža tudi na osebnem standardu delavcev, ta prostovoljna organizacija postaja vse pomembnejša, saj omogoča delavcem našega kolektiva medsebojno solidarno pomoč.

Vtisi z dneva mladosti

Ob dnevu mladosti, 25. maju, so bili na sklepni slovesnosti na stadionu JLA v Beogradu tudi trije mladinci iz Novoteksa. Kljub temu, da so priprave za to slovesnost porabile veliko časa in denarja, so naši mladinci po vrnitvi iz Beograda bili mnenja, da je bila organizacija slaba. Povedali so naslednje: „Pričakovali smo, da nas bo šlo več. Šele na vlaku smo spoznali, da smo le trije iz Novoteksa. Vse skupaj je bilo nekako bolj umirjeno kot prejšnja leta. S samo organizacijo nismo bili zadovoljni, saj smo pričakovali, da bomo organizirano šli po Beogradu in potem na prireditve. Spremljal nas je nekako čuden občutek. Saj toliko dilem kot letos okoli prireditve še ni bilo. Govorilo se je, da naj bi nekdo v preobeledi delil čokoladne bonbone in kavo, pa potem vlak, tanki... Ne zdi se nam prav, da se iz dneva mladosti dela taka pompozna stvar. Glede sredstev, ki so jih porabili v ta namen, se sprašujemo, kaj je sploh toliko stalo. Zelo čudno se nam je zdelo tudi obnašanje ljudi, ki so se gnetli okoli vhodov v stadion v JLA v Beogradu, saj so nam nekateri ponujali celo 200 (starih) tisočakov za eno vstopnico. Na sami prireditvi so z ognjemtom kar pretiravali. Prejšnja leta je bilo tega manj, letos pa je bilo na štirih straneh. Vse skupaj se je tako kadilo, da je človek komaj kaj videl. Tudi mnenja ostalih prisotnih so bila precej kritična. Praznik mladih naj bi počastili bolj skromno in manj pompozno. Mnenja smo, da bi morali dati več poudarka prireditvam po lokalnih skupnostih oz. da bi se proslave ob dnevu mladosti organizirale po posameznih organizacijah združenega dela. V Beogradu naj bi se ta prireditve v bodoče organizirala bolje in z manjšimi finančnimi sredstvi. Na prireditve v Beogradu pa ne bi šli več.“

KONFERENCA ZSMS DO
NOVOTEKS

BVP v Novoteksu v Novem mestu šteje nekaj nad 600 članov. Število članov narašča počasi, kar gre pripisati v manjši meri fluktuaciji, v večji meri pa dejstvu, da je ta organizacija med delavci, še zlasti med novozaposlenimi slabo poznana ali pa zanjo sploh ne vedo. Naš namen je, da osvetlimo obstoj BVP in omogočimo nadaljnje razvijanje te oblike solidarne samopomoči med delavci.

Član BVP lahko postane vsak delavec našega kolektiva.

Ob vstopu v BVP znaša začetni znesek, ki ga je treba vložiti, 200 din. Višina zneska, ki ga posameznik vplaga v BVP vsak mesec, je odvisna od njega samega. Praviloma znaša mesečna vloga od 200 do 1000 din. Privarčevana sredstva lahko vsakdo dvigne kadarkoli, in sicer ob uradnih urah, ki so vsako sredo od 13. — 14. ure.

Positivna vloga BVP pride najbolj do izraza tedaj, ko se posameznik ali družina znajde pred trenutnimi problemi, ki jih je možno ublažiti tako, da pri BVP zaprosi za posojilo.

Višina kredita je omejena na 5000 din, ki pa je lahko tudi nekaj višja, kar pa velja le za izredne primere in le tedaj, kadar je na razpolago dovolj sredstev za te namene.

O vseh ostalih podrobnostih, ki izhajajo iz pravilnika o delu in poslovanju BVP, lahko dobi vsak član in pa tudi tisti, ki se želi včlaniti, ustrezne informacije pri članih upravnega odbora.

Na obnem zboru BVP, ki je bil marca letos, so bili potrjeni naslednji organi, ki vodijo delo BVP in ga nadzorujejo:

Upravni odbor:

Štaudohar Ana, DSSS
Gliha Marija, tkalnica
Štrbenc Alojz, tkalnica
Florjančič Joži, predilnica
Petan Joži, TO Konfekcija
Redek Jože, IVS
Regina Franc, apretura
Falkner Jelka, priprava

Blagajnik:

Čeh Slavka, DSSS

Nadzorni odbor:

Bele Štefka, DSSS
Konda Marija, DSSS TO
Tkanina
Polak Slavko, TO Trgovina

Š. AL.

JU-SKI

Kreuzlingen, 25.03. 1984

Jugoslovanski smučarski kup v inozemstvu
Jugoslavenski skijaški kup u inozemstvu
Jugoslavischer Ski-Cup im Ausland

NOVOTEKS Novo mesto

Zadeva: Zahvala za sodelovnje v JU-SKI 1983/84

Spoštovani!

Ob zaključku sezone JU-SKI se vam najlepše zahvaljujemo za podarjen pokal, ki smo ga namenili zmagovalni moški ekipi. Ker je sklad, ki omogoča delovanje JU-SKI letos bolj skromen, nam je bil pokal v veliko pomoč —!

Zelo bomo veseli, če boste z nami v podobni obliki sodelovali tudi v bodoče!

S športnimi pozdravi!

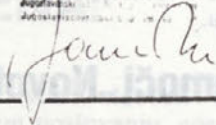
za JU-SKI

predsednik :

Janc Darko

YU-SKI

Jugoslovanski smučarski kup v inozemstvu
Jugoslavenski skijaški kup u inozemstvu
Jugoslavischer Ski-Cup im Ausland

9. maja 1984 je v Novo mesto prispela zvezna štafeta mladosti. V ta namen je bila na novomeškem Glavnem trgu svečana prireditev, ki so se je udeležili tudi nekateri mladinci in ostali delavci Novoteksa.

Nosilec Novoteksove lokalne štafete je bil Jože Vidic (na sliki peti z desne) delavec iz investicijsko vzdrževalne službe, v spremstvu pa so bili: Ruža Markovič (DSSS), Jadranka Vidmar in Darinka Volčjak (obe iz TO Konfekcija).

Cicibanova hranilnica

V šolskem letu 1983/84 smo poskrbeli za različne dejavnosti naših cicibanov. Ena od teh je tudi CICIBANOVA HRANILNICA. Na 1. roditeljskem sestanku smo se skupaj s starši dogovorili o njenem namenu, načinu zbiranja in kasnejši rabi denarja ter o drugih oblikah varčevanja v vrtcu in doma.

V cicibanovo hranilnico smo vključili otroke od 5 do 7 let starosti. Enkrat tedensko so prinašali denar v vrednosti do 20 din. Ta pa je moral biti „zaslužen“. Zanimivo je bilo poslušati odgovore otrok, ko so prihajali v malo banko:

- „Denar sem dobil od tete, ki je prišla k nam v nedeljo na obisk.“
- „Pomagal sem očetu v delavnici, pa je on zaslužil in še meni plačal.“
- „Večkrat sem pomivala posodo te dni.“
- „Vsak dan pospravljam postelje.“
- „Ta denar je bil moj, še več ga imam. Zdaj pa sem vzela to za cicibanovo hranilnico.“
- „Ati mi je dal zjutraj, ker sem ga danes morala prinesiti.“
- „Mami je rekla, da sem bila večkrat pridna in ubogljiva, pa me je nagradila.“

Še in še je bilo odgovorov.

Šolsko leto zaključujemo. Ker pa je bila pobudnik za to dejavnost Ljubljanska banka, nas je ob koncu tako nagradila, da je organizirala izlet v Ljubljano. Ta izlet nam je bil tudi spodbuda za zbiranje denarja čez leto.

Tako krije delno stroške izleta banka, delno pa skupina sama z zbranimi sredstvi.

V sredo, 30. maja, smo že zjutraj zapustili vrtec in se s polnimi nahrbtniki odpravili na bližnjo železniško postajo v Bršljin, od tu pa z vlakom v Ljubljano. Na vlakcu nismo bili sami. Družbo so nam delali otroci in tovarišice iz drugih novomeških vrtcev — prav tako mladi varčevalci. Ve-

liko nas je bilo, vendar je vsak našel toliko prostora, da je sedel. Sprva so otroci z zanimanjem opazovali okolico in prepoznavali znane kraje, nato pa se je začelo petje in šale.

Še bolj prijetna je bila malica, sredi katere nas je zmotil dež. Kaj pa zdaj? „Gremo vseeno v Ljubljano ali nazaj v Novo mesto,“ so spraševali otroci.

Ob izstopu z vlaka se je že jasnilo. Presedli smo se na avtobuse in se odpeljali v živalski vrt. Razporedili smo otroke po dva in dva in se odpravili na obhod po živalskem vrtu. Najprej smo se znašli pred kletko z opicami. Otroci so hitro opazili njihove sposobnosti v plezanju, skrbi za mladiče, kako se igrajo in kako si tudi nagajajo. Katera pa je tista žival z vrečo na trebuhu, so spraševali pred ograjo kenguruja. Videli smo različne vrste ovac, rac, gosi, govedi. Po poti pred nami se je šopiril pav in nas popeljal prav pred kletko papagajev, golobov in drugih ptičev. Prav trmasto je ob drevesu stal osel in uspelo nam je, da se je oglasil z znanim i-a, i-a. Vznemirjena se je po kletki sprehajala puma, volkovi so tulili ob ograji, zaljubljeno sta se družila lev in levinja. Nismo pozabili na slone, žirafe, medvede, kače, srne, sove, kamelo, jazbeca, noje, štorke, orle...

Zanimivo je bilo pri tem poslušati pogovore otrok.

Ustavili smo se ob luži, kjer so plavale race in gosi. Eden od otrok zagleda črno gos z rdečim kljunom pa pravi: „Joj, kakšna je tam goska, ki ima rdeče ustnice.“

V tem času pa smo poskrbeli tudi za počitek, malico in igranje na igralih. Otroci bi še kar ostali, vendar se je čas ogleda bližal h koncu in treba se je bilo odpraviti do avtobusa in nato na vlak.

Na vlakcu smo najprej še „pospravili“, kar je ostalo v nahrbtniku, nato pa poskrbeli za dobro voljo — prijetno vožnjo. Tako je kar hitro minil čas in že smo se srečali s starši, ko so nas čakali na postaji v Novem mestu.

Mladi varčevalci „čebelice“ pa bi radi peljali na izlet tudi svoje starše. Ampak ne z vlakom, temveč peš, in to na Gorjance.

Zato nasvidenje na Gorjancih!

Majda

Taki smo bili ob prihodu na postajo. Še posnetek in vsak čas bo vlak tu, nato pa juhuhu proti Ljubljani.

Kako s televizijo?

Že z našimi malčki imamo zvečer težave, saj jih tako težko odtrgamo od televizije. Prvič spored ni primeren za otroke, drugič pa otroci nimajo dovolj počitka, zaradi česar zjutraj težko vstanejo in od tod slaba volja ob jutranjih urah.

Prav zaradi tega posredujemo članek iz revije „Otrok in družina“. V njem je naveden primer, kako na lep način otroka odtrgamo od televizije in ga na miren način pripravimo k počitku.

„Že dvakrat sem bila v osnovni šoli svojih otrok prisotna pri predavanjih o vplivu knjige in televizije na otroka. Predavateljici sta bili različni in med prvim in drugim predavanjem je preteklo eno leto. Kljub temu sem na obeh predavanjih slišala iste stvari. Obe sta najprej na dolgo in široko govorili o dobri in slabi literaturi, o tem, kako otroka že čisto majhnega učimo ljubiti knjige, kako ga vzgajamo, da bo znal ločiti dobro knjigo od slabe in še in še...“

Pri predavanju o vplivu televizije na otroka pa se je pri obeh nekoliko zataknilo. Ne vem, zakaj o tem tako malo razmišljamo, ko pa se s televizijo dnašnji otrok vsakodnevno srečuje. Neka mamica je vprašala predavateljico, po-

tem ko je slišala o škodljivih in koristnih oddajah televizije: „Kako pa naj našemu prepovedanemu gledanju določenih oddaj, ko pa me nič več ne uboga?“

Menim, da takih vprašanj ne bi bilo ali pa bi jih bilo malo, če bi televiziji posvečali tako pozornost kot knjigi. Tu-

di ta vzgoja se prične že pri čisto majhnem otroku. Dokler otrok ne zna brati, še ne ve, kakšen program je na televiziji in mu torej mi izbiramo oddaje, ki jih lahko gleda. Tako in tako pa je v času večernih oddaj majhen otrok že v postelji.

Svoja otroka sem lepo navadila, da sta hodila v posteljo takoj po risanki. Ob postelji,

Kako naj imajo otroci še veselje do ustvarjanja in oblikovanja?

Z otvoritvijo prostorov menze je tudi vrtec dobil prostor za razstavljanje likovnih del. Priredili smo več razstav. Panoje in police so krasile risbe, slike, trganke, rezanke, gubanke, izdelki iz naravnega in odpadnega materiala: miške, kokoši, ogrlice, pikapolonice, srnice, hiše, rože, možici, vozila, vaze itd.

Vendar kaj se je dogajalo?

Ob vsaki razstavi smo ugotavljali, da so stvari polomljene, pomečkane in več izdelkov je tudi zmanjkalo. Na nekaterih so se nahajali celo zvečilni gumiji.

Kako naj imajo otroci še veselje do ustvarjanja in oblikovanja, če vedo, da je to za razstavo v prostorih jedilnice, kamor zahajajo odrasli ljudje?

Rešitve ne najdemo.

Ob tem pa niso bili prizadeti samo otroci, temveč tudi delavke iz vrta in starši otrok.

Kako naj otroku privzgojimo odnos do družbenih stvari, če jih spremlja slab zgled odraslih?

Otrok ne more sestaviti stroja, ne more sešiti hlač, ne more tipkati na stroj, lahko pa izdelava igračo — likovni izdelek.

Želimo, da se odnos v bodoče do vsega tega spremeni.

VRTEC

na omarici, ju je čakala slikarica in če še nista bila zaspana, sta lahko pol ure listala po njej. Mnogokrat pa sem jima pred spanjem povedala pravljico.

Zdaj sta stara enajst in dvanajst let. Še vedno hodita v posteljo po risanki, le čas bedenja se je premaknil do pol desete ure. Kaj počneta tako dolgo budna v postelji? Bereta. Vpisana sta v knjižnico in vsak teden prebereta kup knjig. In ne upirata se, ko morata v posteljo. Že prav od malih nog sta navajena tega reda in še na misel jima ne pride, da bi med tednom prelistavala televizijski program. Nič posebnega nista in njuna povsem različna narava je dokaz, da se lahko to doseže pri vsakem otroku. Seveda, če pričneš dovolj zgodaj s tako vzgojo in se kdaj pa kdaj na ta račun tudi sam odpoveje gledanju televizije.

Jaz sicer ne pravim, da se odpovem gledanju televizije, gledanje enostavno opustim. Kajti tudi naše večerne pravljice so še ostale. Seveda s premenjeno vsebino in obliko. Koliko stvari zanima otroka, ki mu jih večerni program televizije ne more razložiti. Sploh pa če je v letih, kot sta zdaj moja otroka. Čez dan nimata časa, da bi pripovedovala ali spraševala pa tudi jaz ga nimam. Zato zvečer posedim ob njunih posteljah. Kar tako tiho sedem k njima in ju opazujem ali pa pregledujem knjige, ki sta jih prinesla iz knjižnice. In potem pričneta kar sama pripovedovati o dogodkih minulega dne, o ocenah, o šolskih prepirih in pretepih... Toliko vsega se nabere v otroku do večera! In v času odraščanja ga zanima toliko stvari! Kdor si ne more ali noče vzeti časa za teh nekaj večernih trenutkov od otroku, ker pač ima po delovnem dnevu pravico do sprostitve ob televiziji, sploh ne more vedeti, kako blizu ti je takrat otrok. Ko se tako popolnoma sprosti pred spanjem, odvrže vse skrivnosti s sebe, se ti zaupa, te prosi pomoči.

Ob petkih in sobotah skupaj pregledamo program in izberemo primerne oddaje, ki jih lahko gledata, ker lahko naslednji dan dolgo spita. Ena od predavateljic je rekla, da lahko le z vztrajnostjo, brez odstopanja, dosežemo, da otrok zvečer ne gleda televizije. Se pravi, da je tudi ob koncu tedna ne sme gledati. Nam so ti konci tedna prijetna sprememba, ki nikomur ne škodi.“

Vtisi s prakse

Novi zakon o usmerjenem izobraževanju določa, da morajo učenci srednjih šol opraviti vsako leto delovno prakso v organizacijah združenega dela. Tako smo tudi letos odšli na prakso, in sicer tretjič. Delovna praksa je bila skozi vsa tri leta vzgojno zelo dobro zasnovana, na učnem področju pa bi se lahko marsikaj izboljšalo. Prvo leto smo delali v neposredni proizvodnji, kjer smo spoznali težaško delo in vsakdanjo borbo za kruh. To nas je precej izužilo. Naslednje leto smo delali v laboratorijih, kjer smo se spoznali s kontrolno proizvodnjo, letos pa je bila praksa še bližja naši usmeritvi, hotenjem in željam.

Delovno prakso sem opravljal v delovni organizaciji Novoteks, v sektorju za avtomatsko obdelavo podatkov. Tu sem spoznal operacijski sistem Delta/M, računalnik, ki ni toliko zmogljiv, vendar je dovolj dober za manjše operacije. Poleg tega sem lahko povezal svoje znanje iz matematike in računalništva, ki sem ga pridobil v šoli. Res pa je, da je bil moj uspeh odvisen od lastne volje in želje po znanju, kajti drugi delavci v tem sektorju so bili preveč zaposleni, da bi se lahko ukvarjali s praktiki. Vseeno sem s prakso zelo zadovoljen, saj sem spoznal, kakšne so možnosti za napredek.

Kljub temu sem nalogo uspešno končal in se tako tudi sam sebi potrdil. To pa vsakemu človeku največ pomeni. To je bil šele začetek, zakaj na tem področju je še toliko meni neznanih stvari, da me čaka še precej trdega dela.

Kot sem že v uvodu povedal, je še veliko možnosti za izboljšanje učnega procesa na delovni praksi. Nekateri se celo pritožujejo, da zaradi tega trpi pouk. Tudi sam sem takega mnenja in to sem tudi občutil. Prevelik razkorak je med našim delom v šoli in v tovarnah, med teorijo in prakso. Ravno zato bi se morale delovne organizacije bolj vključevati v izobraževanje, kajti od tega šolstva je odvisno tudi naše gospodarstvo in obratno. Tega se mnogi premalo zavedajo. V znanju je moč.

BOŽIČ GREGOR
3. a ŠŠPTU
Novo mesto

Kviz konfeksionarjev ter 60 let Laboda

V soboto, 26. maja, so mladinci Laboda, Tovarne oblačil, organizirali kviz na temo „Razvoj slovenske tekstilne industrije“. K sodelovanju so povabili ekipe sorodnih delovnih organizacij. Tako smo se po desetih letih ponovno zbrali mladi iz Lisee, Jutranjke, Beti, Mure, Laboda in Novoteksa. Kviz je vodil Toni Gašperič, sodeloval pa je tudi oktet Vitis, ki je zapel nekaj slovenskih narodnih pesmi.

Ekipe Novoteksa je dosegla četrto mesto, vendar ne zaradi neznanja, ampak zaradi brzopletosti. Vsi udeleženci kviza smo dokazali, da razvoj svoje stroke dobro poznamo. Zmagovalca smo dobili šele po dodatnih vprašanjih. Tekmovanje ni bilo osrednji namen srečanja. Organizatorji so bili zadovoljni, da so uspeli povezati mlade konfeksionarje iz cele Slovenije.

Labodovci, ki letos praznujejo 60-letnico svojega obstoja, so vsem udeležencem podarili klobuke ter značke. Srečanje tekstilnih delavcev je bilo v Labodovem rekreativnem centru v Sromljah. Naj napišem nekaj besed o življenjski poti Laboda.

Rojstno leto Laboda je leto 1924, ko sta Medic in Povh ustanovila Industrijo perila. Uspehi podjetja so bili zelo ugodni, zato sta se družabnika ločila in Povh je ustanovil posebno tovarno perila. V času krize se je moral Povh preusmeriti v predilnico, medtem ko se je Medičeva tovarna razvijala naprej. Sčasoma so razmere v tovarni postajale tako ne vzdržne, da so se delavci odločili za štrajk. Dosegli so nekaj bistvenih uspehov. Po vojni je podjetje napredovalo in prišlo v last delavcev. Že 21. januarja 1951 pa je bil v Industriji perila izvoljen prvi delav-

ski svet. Leta 1958 je bil ustanovljen drugi obrat v Kostanjevici, leta 1965 pa v Krškem. Leta 1975 se je obrat Ločna v skladu z družbeno usmeritvijo organiziral kot TOZD Ločna v sklopu DO Labod.

Dolgoletni cilj Laboda je doseči konkurenčnost v vseh treh programih: srajcah, bluzah in vrhnjih oblačilih ter hkrati osvojiti najzahtevnejše kupce. Njihovi največji kupci so Slovenci, Hrvati ter Srbi, sledijo še ostale republike. Od tujih partnerjev pa labodovci največ sodelujejo s firmo Elmior in Melka ter s firmo Jobis. Labod ima štiri industrijske prodajalne v Sloveniji: v

Novem mestu, Krškem, Ptujem ter v Ljubljani — Center mode.

V Labodu se zavedajo, da kultura plemeniti človeka, zato delavci Laboda vsako leto organizirajo likovno prireditev v sodelovanju z likovno skupino Vladimirja Lamuta. Prireditev se imenuje Labodov ex-tempore.

Labodovi delavci pa imajo na voljo tudi počitniške rekreativne centre, in sicer v Savudriji, Sromljah, Lošnju in na Ljubelju — Zelenica. Labod je ženski kolektiv zato DO Labod vsako leto 8. marca praznuje svoj praznik.

To je nekaj stavkov, posvečenih Labodovemu rojstnemu dnevju.

SLAVICA ERJAVEC

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO
NOVOTEKS

Sodelujte v
glasilu svoje
delovne
organizacije!

KADROVSKE NOVICE

V času od 1. 5. 1984 do 31. 5. 1984 so se v naši delovni organizaciji zaposlili naslednji delavci:

v TOZD Tkanina, DE predilnica: Zupančič Alojzija
DE barvarna: Zakrajšek Erika, Marković Stevo
DE priprava: Kovačič Jana
DE tkalnica: Radeljak Ljubica, Mihajlovič Ljubinka
DE oplemenitilnica: Arabadžić Radmila, Makovec Fani, Prešeren Milena, Bukovec Marjan, Udovič Brigita in Samec Alenka
DE pletilnica: Lukman Silvo
IVS: Papež Marjan
SS TOZD TKANINA: Somrak Marjan
v DSSS, kadrovske splošni sektor — menza: Grm Marija
prodajni sektor — skladišče hlač: Saje Stanislav
tehnično razvojni sektor — kooperacija: Pečavar Pavel
V istem času so našo delovno organizacijo zapustili naslednji delavci:
iz TOZD Tkanina, DE predilnica: Levstik Marija, Golubič Irena
DE priprava: Ljubi Janez
DE tkalnica: Seničar Joža, Murgelj Sonja, Udovič Rezka
DE oplemenitilnica: Kofalt Nežka, Bedek Jože
iz TOZD Konfekcija I. Vidrih Slavica, Volčjak Darinka, Milič Ida
iz DSSS, finančno računovodski sektor: Gačnik Stanislava
kadrovske splošni sektor — menza: Štih Anica

Upokojila se je Joža Seničar

S 3. majem je odšla v zasluženo pokoj naša Joža Seničar, delavka v tkalnici.

Rodila se je v Mirni peči. Bila je stara 10 let, ko je morala zaradi smrti matere prevzeti veliko breme, saj je morala skupaj z očetom skrbeti za družino, kjer so bili poleg nje še trije mlajši bratje.

S štirinajstimi leti je Joža dobila zaposlitev v naši tovarni. Od vsega začetka je morala delati ob sobotah pa tudi ob nedeljah, če je bilo potrebno. Večkrat je morala ponoči peš v službo iz Mirne peči v Novo mesto, da je lahko pravočasno prišla na delo. Stanovala je štiri leta skupaj s svojimi sodelavkami v stavbah ob in v tovarni. Po štirih letih se je preselila na Malo Cikavo, kjer prebiva še danes.

Leta 1968 je morala zaradi rojstva hčera — dvojčic za čas porodniškega dopusta prekiniti z delom. Takoj po poteku porodniškega dopusta je prišla ponovno na delo. Nega in vzgoja dveh majhnih otrok zahteva izredno veliko časa, zato je v tovarni zaprosila za delo po 4 ure, vendar ji to ni bilo omogočeno. Delovnega razmerja ni želela

prekiniti, saj bi usahnili že tako majhni dohodki družine. Na podlagi potrdila, ki ji ga je dala ustrezna strokovna služba v zdravstvenem domu, so ji kasneje v tovarni le omogočili delati po 4 ure. Jasno je, da je bil zaradi takega načina dela osebni dohodek samo polovičen, zato je bilo izredno težko preživljati družino s tremi otroki.

Pozneje je bila premeščena v vzorčno tkalnico, delala pa je lahko samo v popoldanski izmeni. Tako je delala vse do upokojitve. V svoji 35-letni delovni dobi ni niti enkrat neopravičeno izostala z dela.

Ne samo iz njene pripovedi, pač pa tudi iz pogovorov z delavkami in delavci, ki so v zadnjem času odšli v pokoj, lahko izluščimo ugotovitev, da mlajši delavci ne izkazujejo dovolj pozornosti in razumevanja do starejših delavk in delavcev, to je tistih, ki so za napredek in razvoj naše tovarne vložili velik del svojega življenja in so s svojim dolgoletnim delom pripomogli k temu, da je Novoteks danes takšen, kot je.

Prav tako je možno zaslediti tudi nekaj razočaranja, ker velja, da danes še najbolje shajajo

in uspevajo predvsem jezični in le izjemoma skromni, tihi in vestni delavci.

Za njen dolgoletni delovni prispevek v našem kolektivu se

Seničarjevi Joži iskreno zahvaljujemo in ji želimo še veliko srečnih let, predvsem pa zdravlja!

SODELAVCI

NOVE MOŽNOSTI VARČEVANJA

V naravo vsakega ustvarjalnega nagona, še posebej proizvodnega, je vključen tudi občutek varčevanja, ki postaja zavest o bivanju v času in prostoru, ki ni samo sedanj, marveč sočasno tudi pretekli in bodoči; to je zavest, da ustvarjamo na že ustvarjenem in iz ustvarjenega, da ustvarjamo zato, ker hočemo napredovati in naposled boljše živeti, kot živimo danes. Tudi najbogatejše družbe to niso postale s potrato, marveč s smotno porabo surovin in drugega reprodukcijskega materiala, koristnih odpadkov, energije, tako rekoč s stabilizacijskim obnašanjem, o čemer pri nas govorimo in pišemo že vrsto let.

Če pogledamo okoli sebe, bomo nemara našli predmete, ki so nam pravzaprav v napoto, ker se po nepotrebnem kopičijo v skladišču, saj ne vemo kaj in kam bi z njimi. In kot so nam ti predmeti v breme — tako zaradi zavzemanja dragocenega prostora in tudi po denarni plati, ker nam zamrznujejo obratna sredstva ali pa zanje moramo plačati anuitete, če gre za osnovna sredstva — so drugim organizacijam nujno potrebni za redno proizvodnjo.

Doslej smo vedeli le za zbiranje koristnih odpadkov (sekundarnih surovin). Prav zategadelj je pobuda iz Zagreba, kjer so na začetku aprila letos ustanovili prvo jugoslovansko računalniško vodeno borzo obvestil za ponudbo, povpraševanje, nakup, prodajo in menjavo — hvalevredna. Gre za informacijo glede surovin, odpadkov, snovi, izdelkov, orodij, naprav, pripomočkov, strojev, njihovih delov, sklopov, podslopov, tehnologije, strojnih in rokodelskih zmogljivosti ter za nudenje nasvetov (consulting).

Zatorej imamo enkratno priložnost za „odmrzitev“ naših neaktivnih sredstev, od nekurantnih skladiščnih zalog, neizrabljenih proizvodnih zmogljivosti, do odpisanih, zavrženih strojev. Za prijave teh naših presežkov ne kaže čakati na dolgotrajno dogovarjanje (zaradi lastne organiziranosti), v pomoč vam je borza informacij, ki se imenuje BURZA SORT in sprejema prijave ne le od organizacij, temveč tudi od posameznikov s skromno letno članarino — le 800 dinarjev. Njen naslov je:

BURZA SORT, Bogovičeva 1/1, 41000 ZAGREB
telefon (041) 432-282, teleks 21156 cdi zg yu.

Ker je to prvi primer računalniškega posredovanja informacij med ponudbo in povpraševanjem, kaže pohvaliti to pobudo z željo, da tudi naš kolektiv čedalje bolj uporablja to enkratno možnost.

Sleherni privarčevani dinar je prispevek ne zgolj za posamezni tozd ali naš delovni kolektiv, ampak za družbo v celoti.

Potrebno nam je le za kratke trenutke odstreti zaveso, pogledati okoli sebe in spoznati bomo, kaj nam je storiti.

MLADINSKI DELOVNI TABOR TREBČE '84

Kam?

Na mladinski delovni tabor TREBČE '84, ki bo imel sedež v brigadirskem domu v BISTRICI OB SOTLI, kjer bo namestitev v objektu s skupnimi ležišči. Udeležba bo mednarodna.

Kdaj?

Od 15. julija do 4. avgusta. V mladinskem delovnem taboru te pričakujemo v nedeljo, 15., 22. ali 29. 7. dopoldne, sodeluješ pa lahko sedem ali več dni.

Zakaj?

● ker bomo urejali Spominski park Trebče, opravljali dela na cestah in ostalih komunalno-infrastrukturnih objektih na manj razvitem področju KOZJANSKEGA;

● ker organizator brezplačno nudi bivalne prostore, hrano, zdravstveno zaščito, strokovno pripravljene delovne programe za prosti čas, športno opremo in spominske nagrade;

● ker boš o delu in življenju v taboru odločal ti, skupaj z ostalimi udeleženci;

● ker ti bo poletje '84 še dolgo ostalo v prijetnem spominu...

Kdo?

Vsak, ki je zdrav za vsakodnevno šesturno fizično delo. Lahko se prijaviš sam, z družino, s prijatelji, v okviru društva ali mladinske organizacije.

Kako?

Tako, da izpolniš prijavnico, si prebereš obširnejšo informacijo, ki jo dobiš na prijavnem mestu in se obvežeš, da boš aktivni ustvarjalec dela in življenja na mladinskem delovnem taboru.

PRIJAVE ZA MLADINSKI DELOVNI TABOR TREBČE '84 SPREJEMAJO:

- vse občinske in univerzitetni konferenci ZSMS v Sloveniji,
- vse zveze družbenih organizacij in društev,
- vse turistične poslovalnice TTG;

mladinska turistična poslovalnica Novo mesto, Glavni trg 7, tel. 22-555

ATOMSKE TOPLICE PODČETRTEK — center prijav
tel. 063/828 000
telex: 33819 YU TTG AT

Medtozdno tekmovanje v namiznem tenisu

V torek, 22. 5. 1984, je bilo v športni dvorani Marof tekmovanje v namiznem tenisu. Tekmovanja so se udeležile 3 ekipe, in sicer TOZD Tkanina, TOZD Predilnica Metlika in DSSS.

V prvem kolu so igrala ekipe TOZD Predilnica Metlika in TOZD Tkanina. Zmagala je ekipa TOZD Tkanina z 2:0. Srečanje med Predilnico Metlika in DSSS se je končalo z zmago DSSS 2:0. V zadnjem srečanju je ekipa DSSS premagala TOZD Tkanina z rezultatom 3:2. Pokal je prejela ekipa DSSS, za katero sta igrala Ivan Kapš in Srečko Lamut. Drugo mesto je pripadlo TOZD Predilnica Metlika, za katero sta igrala Boris Govednik in Jože Nastav. V tekmovanju posamezno je zmagal Marjan Somrak, drugo mesto je zasedel Ivan Kapš in tretje mesto Boris Govednik in Jože Nastav. Kljub slabi udeležbi je bilo tekmovanje zanimivo in borbeno.

MIHA LEGAN

Jutranja gimnastika za dobro počutje

Jutranja gimnastika v prvi vrsti vpliva na centralni živčni sistem in preko njega na ostali del organizma. Ko spimo, so živčne celice izključene in počivajo. Pod vplivom mišičnega dela se poveča cirkulacija krvi in v centralni živčni

sistem, ki je glavni štab organizma, se usmerjajo potoki impulzov, ki ga vznemirjajo in spodbujajo k dejavnosti. Normalno delo centralnega živčnega sistema pa je osnova za dobro in vedro razpoloženje. Jutranja gimnastika je torej pomemben stimulator, ki pomaga pri vzbujanju živčnih centrov in tako deluje na organizem osvežujoče, zбоj boljša počutje in zniža utrujenost in razdražljivost.

Dober vpliv ima jutranja gimnastika za tiste ljudi, ki imajo zmanjšan krvni pritisk. Da bi se kri pretakala živahneje, je srcu potrebna dodatna pomoč v obliki telesnih vaj. Redna jutranja gimnastika zboljšuje krvni obtok in zmanjšuje opisane težave. Vsekakor pa dober jutranji sprehod zaleže še več. Za žene priporočajo jutranjo gimnastiko po porodu, v času klimakterija ter pred in med menstruacijo.

Redna jutranja gimnastika pomeni vsekakor dvig telesne kulture posameznika. Koristna je lahko le takrat, če jo izvajamo vsakodnevno, brez prekinitev, če postane navada in nudi zadovoljstvo. Do navade pa je dolga pot in največkrat ljudje prej obupajo.

Za jutranjo gimnastiko priporočajo naslednje vaje: počepi, hoja na mestu, tek na mestu, razgibanje ramenskih sklepov, sklece, predklon z rokami do tal, bočno kroženje.

MIHA LEGAN

Cilji rekreacije

Tehnično visoko razvite države posvečajo razvoju vedno večjo pozornost. Njihovo prizadevanje je, da bi z rekreacijo dosegli visoke produktivne sposobnosti človeka in paralizirali velik porast posamezniku in družbi škodljivih pojavov, ki se množijo s povečano količino prostega časa.

Pri nas ima rekreacija širši pomen in cilj, kot ga določa zahodnokapitalistični družbeni sistem. Nam namreč ne gre samo za to, da z rekreacijo dosežemo večjo produktivnost in da zdravimo posamezniku ter družbi škodljive pojave, ampak tudi za to, da bi bil pri delu in življenjskem okolju takrat, ko ne dela, srečen, da bi bil z moralnimi, telesnimi in duševnimi sposobnostmi vreden in aktiven član družbe.

To je končni cilj rekreacije, ki pa ni samo njen, ampak je cilj vsega občedrženega prizadevanja. Ta cilj dosega rekreacija z izpolnjevanjem vrste nalog, ki se delijo na biološko, psihološko, sociološko in pedagoško nalogo.

MIHA LEGAN

Prisrčna zahvala

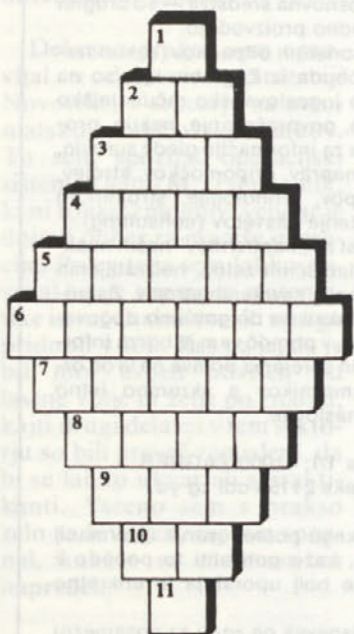
Delavci Novoteksa, ki smo bili na okrevanju v Šmarjeških Toplicah, se najlepše zahvaljujemo socialnim komisijam skupnih služb Tkanine in Konfekcije, ker so nam omogočile 7-dnevno bivanje v Šmarjeških Toplicah. Okrevanja smo se udeležili: Staniša Mira, Sič Geza, Štih Anica, Nemeč Štefka, Šprajcar Drago, Grivec Ludvik, Račič Betka, Škrbec Anica, Dolmovič Rozi, Zupančič Joži, Kolenc Joži, Brear Joži, Zadnik Anica, Novak Marija, Klobučar Jože in Prosen Zali, ki se še posebej zahvaljuje za izkazano pozornost pri nudenju zdravstvenih uslug.

Vsi smo se zelo dobro počutili in menimo, da je ta akcija zares vredna pohvale, posebej pa je spodbuda k večjemu uspehu.

Sindikatu in socialnim komisijam želimo mnogo uspehov na tem področju, ki so za delavca nujno potrebni!

HVALA VSEM!
(vsi imenovani)

Vreteno

1. samoglasnik
 2. začetnici imena in priimka slovenskega revolucionarja, najbližjega sodelavca Tita
 3. poklicni delavec prehranske industrije
 4. vrsta vezave v tkanini, tudi trgovsko ime tkanine
 5. veliko pristanišče v Slovenskem Primorju
 6. človek, ki napoveduje prihodnost
 7. način predenja (tudi v TO Predilnica Metlika), fonetično
 8. pisalna potrebščina
 9. član ene izmed petih najvišjih plemiških stopenj v Angliji, ki ima še sedaj pravico do stalnega sedeža v lordski zbornici
 10. simbol za kem. element prazeodim
 11. osemnajsta črka v slovenski abecedi
- Če ste v majski številki našega glasila pravilno rešili vreteno, ste dobili:
1. K, 2. RK, 3. ROK, 4. KORD, 5. DEKOR, 6. REKORD, 7. KODER, 8. OKER, 9. REK, 10. RE, 11. E

Slava Gačnik med upokojenci

Na spisku letošnjih upokojencev naše delovne organizacije je od konca maja naprej tudi Slava Gačnikova.

Rodila se je leta 1932 v Dolenjskih Toplicah. Svojo delovno pot je pričela v Ljutomeru 1949. leta kot administratorica pri „Invalidskem podjetju“ in nato pri „Javnem tožilstvu“. Že 2 leti kasneje, to je leta 1951, je prišla v Novoteks. Mlado 19-letno dekle je pri nas začela z delom v težkih časih povojne graditve. Stari delavci vedo, na kakšen način so se tista leta kalili temelji naše tovarne. Slava je bila sprejeta najprej v komercialo, kasneje pa je celih 15 let delala v tajništvu. Prav iz tajništva, kjer je takrat opravljala tudi personalna dela in pisala zapisnike na vseh sejah, se jo dobro spominjajo naši delavci kot Jakšetove Slave. Bila je izredno delavna in disciplinirana. Ob delu je tudi končala srednjo ekonomsko šolo in pridobljeno znanje od leta 1968 uspešno uporabljala v analitskem sektorju na delovnem mestu statistika. Zadnjih 12 let jo srečamo na vodenju stroškovnega knjigovodstva za Tkanino. Poleg vestnega opravljanja službenih del je bila tudi aktivna družbenopolitična delavka. Tako je že od začetka v Novoteksu opravljala funkcijo mladinskega predsednika in potem ves čas do upokojitve bila aktivna članica raznih odborov in komisij.

Slava, bila si izredno poštena in delavna in taka nam ostaneš v spominu. Čeprav ti je bil Novoteks drugi dom, smo prepričani, da boš jesen svojega življenja kar se da najlepše preživela v krogu svojih najdražjih. Mi ti to tudi iskreno želimo!

SODELAVCI

ZAHVALA
Ob smrti mojega očeta se iskreno zahvaljujem sodelavcem in ostalim članom DO Novoteks za izrečeno sožalje, cvetje in spremstvo na očetovi zadnji poti.
TONČKA ZAJC

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO
NOVOTEKS

NOVOTEKS je glasilo tekstilne tovarne Novo mesto. Izhaja vsako zadnjo sredo v mesecu v nakladi 2000 izvodov. Glasilo ureja izdajateljki svet: Hinko Šintler (predsednik), Brane Frankovič (glavni in odgovorni urednik), Jana Jovič, Mojca Peroci, Katica Zuanovič, Brane Drganc, Alojz Štrbenc, Bojan Luzar, Jože Starešinič in Rudi Vlašič. Uredništvo: NOVOTEKS, Novo mesto, Foersterjeva 10 — Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC Novo mesto, TOZD GRAFIKA; tisk TOZD Tiskarna Novo mesto.